

Juodojo jūroje nuskandintas sovietų naikintojas ir sužalotas kreiseris

Visam Rytų fronte atremti smarkūs bolševikų puolimai

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINĖ, XII. 30. Karo pajėgų vyriausioji vadovybė praneša įvairiuose Rytų frontuose karuomenė, glaudžiai bendradarbiaudama su karo aviacija, atrėmė smarkius prieš puolimus. Juodojo jūroje karo lėktuvai nuskandino vieną sovietų laivą naikintoją ir sužalojo vieną kreiserį.

Murmansko fronte vokiečių karuomenė tarp gruodžio 21 ir 28 d., esant smarkiausiame šalčiui ir pūgai, sėkmingai atrėmė atkaklius sovietų puolimus. Priešui buvo padaryta kruvini nuostolių. Stiprus karo lėktuvų junginiai naktį į gruodžio 30 d. puolė svarbų karuomenės tiekimo uostą Anglijos rytiniame pakraštyje. Dienos metu numestomis bombomis buvo nuskandintas vienas prekybos laivas ir vakarus nuo Faroerų.

Laivų vilkstingę lydėjusieji povandeniniai laivai naikintojai numušė tris iš šešių puolusių britų bombonešių. Visi lydėtieji laivai pasiekė savo paskyrimo vietas.

Šiaurės Afrikoje vokiečių ir italų karuomenė Agedabios srityje pasiekė daugiau vietinio pobūdžio laimėjimų.

Per priešpuolį buvo pašauti 74 priešų šarvuočiai.

Keli šimtai britų buvo paimti į nelaisvę. Maltos saloje dieną ir naktį buvo bombarduojami priešų aerodromai. Prie La Valettos vokiečių karo lėktuvai nuskandino vieną didesnį burinį laivą. Per oro kautynes vokiečių naikintuvai numušė penkis britų lėktuvus. Vienas lėktuvas buvo sudaužytas žemėje.

BERLIN, XII. 30. Papildomai dėl šios dienos karuomenės vadovybės pranešimo DNB patyrė:

Nors bolševikai banza po bangos atakavo vokiečių pozicijas, niekur jie negalėjo pasiekti bet kurių lemiamų laimėjimų.

Ir gruodžio 29 d. bolševikai, visu pirma, šiaurinėje Rytų fronto dalyje be atodairinių žmonių ir medžiagų naudojimui mėginę atstumti vokiečius. Nuolat jie dėjo didžiausias pastangas, naudodami stiprius rezervus, įsiveržti į vokiečių linijas. Čia sausumos karuomenėi palengvino vokiečių oro pajėgos, kurios, nepaisydamos nepalankaus oro, puolė su stipriais junginiais. Bombomis buvo apmėtytos gausios bolševikų voros. Kelios bolševikų gurguolės, taip pat arčiau prislinkę artilerijos daliniai

buvo stačiai sunaikinti. Vietovės, kuriose sovietų karuomenė buvo įrengusi šaudmenų sandėlius, buvo taikliai apmėtytos bombomis. Tulos srityje vokiečių kovos lėktuvai nepaprastai sėkmingai puolė geležinkelio įrengimus ir kelius, sunaikino paruoštus traukinius ir išsklaidė gausias voras. Vienas bolševikams svarbus Juodosios jūros uostas buvo pultas stiprių junginių. Buvo pataikyta į uosto įrengimus ir zenitinių artilerijos pozicijas. Vienas naikintojas buvo nuskandintas ir vienas bolševikų kreiseris sužalotas.

Nors britai Šiaurės Afrikoje puolė vokiečių ir italų karuomenę visomis turimomis pajėgomis,

ašies valstybių vienetams vėl pavyko padaryti britams sunkių nuostolių.

Atkakliose kovose buvo sunaikintas didelis skaičius britų tankų. Šis didelis karo medžiagos netekimas britams yra juo sunkesnis, nes jie vis toliau pasitraukia nuo savo papildymo centrų ir todėl vis mažiau gali gauti pakaitų prarastiems tankams arba sugadintiems tankams pataisyti.

Šiandien vakre bus perskaitytas Fiurerio atsišaukimas į vokiečių tautą

BERLIN, XII. 30. Reicho ministeris Dr. Goebbelsas šiandien, gruodžio 31 d. 20 val. vakare per Vokietijos radiją perskaitys Fiurerio atsišaukimą į vokiečių tautą Naujųjų Metų proga, kuris bus transliuojamas visų miestų.

ANGLAI JAU RENGIA SI EVAKUACIJAI IŠ SINGAPŪRO

TOKIO. „Jomiuri Simbun“ praneša, kad, turėdami galvoje nuolatinius britų karuomenės pralaimėjimus Malajų pusiasalyje, britų valdžios organai

Singapūro uoste sutelkė daugiau kaip šimtą laivų ir stengiasi pasiruošti masiniam britų evakuavimui iš šios britų bazės.

EDENAS LONDONE BUVO SUTIKTAS SU INTERNACIONALU

STOCKHOLMAS. Britų informacijų biuras praneša, kad po pasitarimų su Stalinu ir Molotovu į Londoną grįžo Anglijos užsienių reikalų ministeris Edenas.

STOCKHOLMAS. Pasveikinti užsienių reikalų ministerio Edeno ir stotį atvyko šalia slaptos antspaudo saugotojo majoro Attlee, pirmojo

Rooseveltas pakvietė Staliną į Vašingtoną

AMSTERDAMAS. Radijo žinomis iš New Yorko, prezidentas Rooseveltas pakvietė atsilankyti į Vašingtoną Staliną.

STOCKHOLMAS. Kaip „Nya Dagligt Allehanda“ londoniškis ko-

admiralito lordo Alexanderio, ponios Eden ir ponios Maisky, dar didelę žmonių minia. Stotis, kaip anglų informacijų biuras praneša, buvo išpuošta vėliavomis su sovietų emblemomis ir „bent penkis minutes buvo giedamas internacionalas“. Drauge su Edenu atvyko ir sovietų profsąjungų atstovai, kuriuos pasveikino Trade-Unionų sekretorius sir Walter Citrine.

BUDAPESTAS. Nuo sausio 15 d. visoje Vengrijoje įvedama kortelių sistema duonai ir miltams.

Japonai užėmė Manilos uostą

Malajuose, Filipinuose ir Borneo saloje japonai baigia sumušti priešą

TOKIO. Paskutinėmis iš Malajų, Filipinų ir Borneo gautomis žiniomis, Tokioje manoma, kad priešų spyrinėjimas visur mažėja. Gavę naujų patvirtinimų japonai, puldami koncentrinio būdu, artinasi prie didžiausiojo Filipinų miesto Manilos. To miesto padėtis informuotuose Tokio sluoksniuose laikoma labai

pavojinga. Japonams paėmus svarbiausius Luzono salos aerodromus ir Manilos uostą, Filipinų likimas laikomas išspręstu. Nekalbant apie ūkinius padarinius ir milžinišką Jungtinių Valstybių autoriteto netekimą, tuo būdu dingsta ir paskutinės galimybės atremti japonų puolimus, kurie su sustiprintomis jėgomis tęsiasi britų Borneo ir Singapūre. Kadangi britų indų pajėgos, priešingai japonų pajėgoms, turi reikalo su daug pranašesniu priešu, tai mūsų, vykstančio Ramiojo vandenyno pietvakariuose, pabaiga nebekelia jokių abejonių.

BANGKOKAS. Britų karuomenė į pietus nuo Ipoho bėga, nesilaikydama jokios gynimosi linijos,

nors britai ir kitaip tvirtina. Į pietus besiveržią japonai pasiekė Batu Gayahą ir rengiasi keltis per Bernamo upę. Ipoho apylinkėse į japonų rankas pateko daug cino.

Naktį į antradienį ir antradienį rytą japonų bombonešiai tris kartus bombardavo Singapūrą, padarydami didelių nuostolių kariniams taikiniams. Neseniai iš šiaurės Malajų pabėgėliai plaukė į Singapūrą, o dabar Singapūro gyventojai bėga iš to miesto į Jahorę, norėdami išvengti smarkių oro puolimų.

STOCKHOLMAS. Britų informacijų biuro žiniomis iš Vašingtono, Jungtinių Valstybių karo ministerija pranešė, kad „labai stiprios priešų aviacijos pajėgos tris valandas bombardavo Manilos įlankos pakraščius sustiprinimus, jų tarpe ir Corregidorą“.

AMSTERDAMAS. Anglų informacijų biuras pripažįsta japonų aviacijos dominavimą Filipinuose. Londono žiniomis, Amerikos radijas pranešė, kad Luzono saloje japonai visiškai išstūmė amerikiečių aviaciją. Prie gynimosi sunkumų prisideda dar faktas, kad Luzono aerodromus japonų bombonešiai visiškai sugadino. JAV tolumo skridimo bombonešių nesą galima panaudoti, nes Luzone jiems nebėra kur nusileisti ir, be to, jiems reikalinga naikintuvų, kurie, tačiau, neturi pakankamai didelio veikimo spindulio.

KINŲ KARIUOMENĖS NUOSTOLIAI

TOKIO. Vyriausios imperatoriaus būstinės pranešimu, Čungkingo karuomenė Kinijoje nuo 1941 m. sausio mėn. iki spalio mėn. neteko 329.927 žuvusiųjų karių, 94.826 patekusių į nelaisvę ir didelę daugybę ginklų ir šaudmenų, kurių tarpe 637 patrankų, 3.441 kulkosvaizdžių ir 91.386 šautuvų. Japonų žuvusiųjų skaičius per tą laiką siekia 9.527.

Karą nulemia patrankos, o ne konferencijos

Vokiečių spauda apie Churchillio ir Edeno derybas Vašingtone ir Maskvoje

BERLIN. Berlyno spauda smulkiau atvaizduoja Churchillio pasitarimus Vašingtone ir Edeno pasitarimus Maskvoje. Tuo tarpu, kai Vašingtone, kaip laikraščiai konstatuoja, nebuvo pasiekta teigiamų rezultatų, nebent tik buvo, pasak Berlyno spaudos, pabrėžtas tolesnis Anglijos subordinavimas Jungtinėms Valstybėms, — apie pasitarimus Maskvoje smulkiau rašoma viename laikraščio „Times“ straipsnyje. „Berliner Lokalanzeiger“ konstatuoja, kad iš to straipsnio tvirtinimų aiškiai matyti „Anglijos visišką pasidavimą Maskvos jungui“. Pasak laikraščio, Didžioji Britanija tiek toli nuėjo, kad atsisakė nuo savo savarankiškos padėties ir leidžia Amerikai ir Sovietų Sąjungai save pavergti.

Ryšium su tuo pačiu laikraščio „Times“ straipsniu „Zwölf-Uhr-Blatt“ pareiškia, kad niekad Londonas nebuvo taip aiškiai užkencėtas savo ėjimą išvien su bolševizmu biuraubėmis. Londonas ne tik

materialiniu, bet ir idėjiniu atžvilgiu pasidarė pasaulinės revoliucijos atstovu ir kovotoju. „Pirmą kartą pasirodo tikrieji Anglijos tikslai, būtent, bolševizmas visoje pilnumoje, Stalino botagas prieš Europą ir pasaulį, išnaikinimas visų jaunų ir pažangos kelių einančių tautų ir visų tautų kultūros bei civilizacijos nu-smukdymas iki akmens amžiaus sovietų kultūros lygio“.

Taip pat ir „Deutsche Allgemeine Zeitung“ pareiškia: „Didžioji Britanija galutinai pasisakė už bolševizmą. Ji yra pasiryžusi duoti laisvas rankas labiausiai nesocialiam teroristiniam režimui, kokį tik kada nors pasaulis yra matęs, t. y., Maskvos bolševizmui. Edenas Maskvoje Europos kontinentą atidavė bolševikams kaip užmokesči. Tačiau suvienytos Europos ginklai yra ta garantija, kad Anglijos ir Maskvos planai netaps tikrove.“

Ryšium su tuo, „Völkischer Beobachter“ pabrėžia, kad patrankos,

o ne konferencijos, nulems karą. Istorijos būvyje karų niekuomet nelaimėdavo nė gražiausios konferencijos. „Vašingtone, Londone ir Maskvoje visuomenė neturėtų būti tokia kvaila, kad manytų, jog vienu tik susitikimų faktu jau atliktas kažkoks karo nulemimas“.

„Berliner Börsenzeitung“ pažymi, jog net daug anglų abejoja, kad

Per savaitę Maltos sala buvo pulta net 60 kartų

AMSTERDAMAS. Londono informacijų biuro žiniomis, praėjusią savaitę Maltos sutvirtintoji sala susilaukė 60 puolimų iš oro. Šekmadienį orinis pavojus buvo paskelbtas 4 kartus, o pirmadienį net penkis.

PATENKINTAS GANDŽIO PRAŠYMAS

AMSTERDAMAS. Britų informa-

cijų tarnyba praneša, kad Gandis pasiuntė laišką visos Indijos kongresui, kuriame prašo kongresą jį atleisti nuo vadovavimo kongresui, nes jis noris tęsti savo civilinio neklausymo politiką. Kongresas patenkino Gandžio prašymą.

SANCHAJUS. Olandų Indijos vyriausybė įsakė sausio mėnesį įsiregistruoti karinei tarnybai visiems 17 metų amžiaus vyrams.

Anordnung

Ueber Erhebung eines Kriegszuschlages von Tabakwaren vom 13. Dezember 1941

Für die Generalbezirke Estland, Lettland und Litauen ordne ich folgendes an:

§ 1

Es wird von Tabakwaren ein Kriegszuschlag von 50 v. H. des Kleinhandelspreises erhoben. Der Käufer von Tabakwaren zahlt an den Verkäufer neben dem Preise den Kriegszuschlag.

§ 2

Die Tabakfabriken haben den Kriegszuschlag einzubehalten und in derselben Weise zu berechnen und bei denselben Stellen zu bezahlen wie die Umsatzsteuer für Tabakwaren. Hierbei ist der Kriegszuschlag getrennt von der Umsatzsteuer anzugeben.

§ 3

Die Händler und sonstigen nicht-militärischen Stellen, welche Tabakwaren vertreiben, haben bis spätestens zum 15. Januar 1942 den Kriegs-

zuschlag für die noch ohne Kriegszuschlag bezogenen und am 1. Januar 1942 bei ihnen befindlichen Tabakwaren an die vom Generalkommissar zu bestimmende Stelle mit Angaben der hierbei versteuerten Tabakwaren zu entrichten.

§ 4

Verstöße gegen diese Anordnung werden nach den für die Umsatzsteuer geltenden Vorschriften bestraft.

§ 5

Der Generalkommissar erlässt die nötigen Durchführungsbestimmungen.

§ 6

Die Anordnung tritt am 1. Januar 1942 in Kraft.

Der Reichskommissar für das Ostland

In Vertretung: gez. FRÜNDT

Riga, den 13. Dezember 1941.

Durchfuhrungsbestimmung

Ueber die Anordnung ueber die Erhebung eines Kriegszuschlages von Tabakwaren vom 13. Dezember 1941

Jede Lieferung und jeder Verkauf von Tabakwaren ab 1. I. 42 unterliegt den Kriegszuschläge. Die Einbehaltung des Kriegszuschlages für Tabakwaren erfolgt in der Weise, dass die Tabakfabriken ihren Abnehmern zusätzlich 50% des Kleinhandelspreises gesondert in Rechnung stellen. Die Beträge an Kriegszuschlag, die bis zum 15. eines jeden Monats eingegangen sind, sind bis zum 20. eines jeden Monats, und die bis Ende des Monats eingegangenen Beträge bis zum 5. des folgenden Monats an die Lietuvos Bankas unter der Bezeichnung „Kriegszuschlag für Tabakwaren für die Zeit von ..... bis .....“ abzuführen.

Der Kriegszuschlag bedeutet steuerlich keine Erhöhung des Warenpreises und unterliegt daher nicht der Umsatzsteuer. Jeder gewerbliche Verkäufer von Tabakwaren ist berechtigt, den von ihm entrichteten Kriegszuschlag in gleicher Höhe seinem Abnehmer in Rechnung zu stellen. Zuschläge für Geschäftskosten usw. auf den Kriegszuschlag sind nicht zulässig.

2) Zur Erfassung der in den Grosslagern, in Einzelhandel und in den Gaststätten befindlichen Bestände ordne ich folgendes an:

Grosslager dürfen am 1. und 2. Januar 1942 keine Auslieferung von Tabakwaren an Einzelhändler oder Gast-

stätten vornehmen. Einzelhandelsgeschäfte am 1. und 2. Januar 1942 und Gaststätten am 1. Januar 1942 keine Tabakwaren an Verbraucher verkaufen.

An diesen Tagen ist eine genaue Bestandsaufnahme der vorhandenen Tabakwaren nach Sorten getrennt vorzunehmen, und der festgestellte Bestand am 3. Januar 1942 dem zuständigen Steuerinspektor zur Nachversteuerung anzumelden. Ab 3. Januar 1942 kann die normale Belieferung und der übliche Verkauf wieder vorgenommen werden. Hierbei ist 50% des Kleinverkaufpreises als Kriegszuschlag zusätzlich zu berechnen. Der Kriegszuschlag für die vorhandenen Bestände ist an die Lietuvos Bankas unter der Bezeichnung „Kriegszuschlag für Tabakwaren für die Zeit von ..... bis .....“ abzuführen.

3) Tabakwaren einer Verkaufsstelle im Kleinverkaufswert unter RM 20.— sind nicht nachzuversteuern und auch nicht anzumelden.

4) Bruchteile von Pfg., die sich bei der Berechnung des Kriegszuschlages ergeben, sind auf volle Pfg. nach oben aufzurunden.

Der Generalkommissar in Kaun

Im Auftrage: gez. NABERSBERG

Kaun, den 22. Dezember 1941.

1941 m. gruodžio 13 d.

Potvarkis

dėl karo primokėjimo tabako prekėms

Generalinėms Estijos, Latvijos ir Lietuvos sritims nustatau sekanti:

§ 1

Už tabako prekes imamas 50% mažmeninės pardavimo kainos karo primokėjimas. Tabako prekių pirkėjas parduotuvėi šalia kainos moka ir karo primokėjimą.

§ 2

Tabako fabrikai karo primokėjimą turi išlaikyti ir tuo pačiu būdu apskaičiuoti bei ten pat įmokėti, kaip kad tabako prekių apyvartos mokesčius. Karo primokėjimas nurodomas skyrium nuo apyvartos mokesčio.

§ 3

Prekybininkai ir kitos nekarinės įmonės, kurios parduvinėja tabako prekes, turi vėliausiai iki 1942 m. sausio 15 d. įmokėti karo primokėjimą.

maž dar už be karo primokėjimo gautas tabako prekes ir už 1942 m. sausio 1 d. pas juos esamas tabako prekes ten, kur generalinių komisarijų bus nurodyta, kartu nurodant apdėtas mokesčių tabako prekes.

§ 4

Nusižengimai šiam potvarkiui baudžiami pagal apyvartos mokesčio taisyklės.

§ 5

Generalinis komisaras leidžia tam reikalingus vykdymo nuostatus.

§ 6

Potvarkis įsigalioja nuo 1942 m. sausio 1 d.

Už Reicho Komisarą Rytų Kraštui

(pas.) FRUENDT

Ryga, 1941 m. gruodžio 13 d.

Vykdomasis nuostatas

prie 1941 m. gruodžio 13 d. Potvarkio dėl karo primokėjimo tabako prekėms

1) Nuo 1942 m. sausio 1 d. kiekvienam tabako prekių tiekimui ir pardavimui taikomas karo primokėjimas. Tabako prekių karo primokėjimo išlaikymas daromas tabako fabrikams, jų pirkėjams sąskaitoje atskirai pridėdant 50% mažmeninio pardavimo kainos. Karo primokėjimo sumos, kurios įplaukia iki kiekvieno mėnesio 15 dienos, įnešamas į Lietuvos Banką iki kiekvieno mėnesio 20 dienos, o iki mėnesio galo įplaukusios sumos — iki sekančio mėnesio 5 dienos pažymint, kad tai „Tabako prekių karo primokėjimas už laiką nuo ..... iki ....."

Karo primokėjimas mokesčių stėvigliu nereikškia prekės kainos padidinimo, todėl jam ir netaikomi anvyaros mokesčiai. Kiekvienas tabako prekių parduotuvėjas — verslininkas turi tešė iš jo palimta karo primokėjimą tokio pat didumo pažymėti ir savo pirkėjo sąskaitoje. Prekiavimo išlaidoms ir t. t. priedus uždėti ant karo primokėjimo neleidžiama.

2) Urmo sandėliuose, detalinėje prekyboje ir svietainėse esantiems ištekliams suimti įsakau sekanti:

Urmo sandėliai 1942 m. sausio 1 ir 2 d. d. neturi išduoti tabako prekių detalistams bei svietainėms, gi detalinio parda-

vimo parduotuvės 1942 m. sausio 1 ir 2 d. d., o svietainėse 1942 m. sausio 1 d. neturi parduoti vartotojams jokių tabako prekių. Tomis dienomis sudaromi tikslūs turimų tabako prekių išteklių sąrašai atskiromis rūšimis ir 1942 m. sausio 3 d. nustatyti ištekliai įregistruojami pas atitinkamą mokesčių inspektorį naujai apdėti mokesčiais. Nuo 1942 m. sausio 3 d. gali būti vėl pradėta normaliai tiekti ir parduoti. Papildomai priskaičiuojama 50% mažmeninio pardavimo kainos, kaip karo primokėjimas. Turimų išteklių karo primokėjimas

įnešamas į Lietuvos Banką, pažymint, kad tai „Tabako prekių karo primokėjimas už laiką nuo ..... iki ....."

3) Parduotuvėse turimos tabako prekes, kurių mažmeninio pardavimo vertė nesiekia 20.— RM, naujai mokesčiais neapdedamos ir neregistruojamos.

4) Rpf. dalys, kurios susidaro apskaičiuojant karo primokėjimą, padaromopilnais Rpf, imant aukštesniąją ribą.

Generalinio Komisarą Kaune pavadamas (pas.) NABERSBERG

Kaunas, 1941 m. gruodžio 22 d.

Erste Bekanntmachung zur Anordnung Leder Nr. 5. vom 5. September 1941

1. Ich ordne hiermit die Beschlagnahme aller in Handelsgeschäften, Lombard- und Leihhäusern befindlichen gebrauchten Pelzsachen (Herren- und Damenpelzmäntel, Pelzinnenfutter mit und ohne Stoffüberzug, Nacktpelze, Pelzjacken, Pelzwesten, Pelzhandschuhe, Pelzmützen und Pelz- und Filztiefel) an. Jeder Verkauf bezw. Rückgabe an den Besitzer

ohne meine Genehmigung ist untersagt.

2. Bezugsscheine für neues Pelzwerk jeder Art dürfen bis auf weitere von keiner Stelle mehr ausgestellt werden.

Riga, den 19. Dezember 1941.

Der Reichskommissar für das Ostland Im Auftrage: gez. FROMM

Pirmasis skelbimas dėl 1941 m. rugsėjo 5 d. potvarkio Nr. 5 odos reikalu

1. Įsakau uždėti areštą visiems prekybinėse įstaigose, lombarduose ir įkeitimo namuose esantiems naudotiems kailiniams daiktams (vyriškiems ir moteriškiems kailiniams apsiaustams, kailiniams pamušalams su medžiaginiu apvalkalu ar be jo, plikiems kailiams, trumpiems kailiniukams, kailinėms liemenėms, kailinėms pirštinėms, kailinėms kepurėms, kailiniams bei veltiniams batams).

Be mano leidimo draudžiama tuos dalykus parduoti arba gražinti savininkui.

2. Pažymėjimai pirkti visų rūšių kailiniams daiktams iki tolesnio potvarkio jokių įstaigų daugiau nebeišduodami.

Reicho Komisarą Rytų Kraštui pavadamas (pas.) FROMM

Ryga, 1941 m. gruodžio 19 d.

Ausfuhrungsbestimmungen Nr. 2

ZU DER ANORDNUNG NR. 1 DES REICHSKOMMISSARS FÜR DAS OSTLAND AUF DEM GEBIET DER VIEH- UND FLEISCHWIRTSCHAFT

Zum Zwecke der Hebung der Schafzucht erlasse ich hiermit folgende Ausführungsbestimmungen:

§ 1

Verboten ist, gesunde und zur Aufzucht geeignete weibliche Schaf-lämmer für den eigenen Betrieb (Haushalt) zu schlachten oder zu Schlachtzwecken zu verkaufen.

§ 2

Verboten ist, gesunde und zur Auf-

zucht geeignete weibliche Schaf-lämmer zu Schlachtzwecken zu kaufen und der gewerblichen Schlachtung oder der Hausschlachtung zuzuführen.

§ 3

Die Ausführungsbestimmungen Nr. 2 treten ab 1. Januar 1942 in Kraft und gelten bis auf Widerruf.

Der Generalkommissar i. A. gez. NABERSBERG

Kaun, den 19. Dez. 1941.

Vykdomieji nuostatai Nr. 2

PRIE REICHO KOMISARO RYTŲ KRAŠTUI POTVARKIO NR. 1 GALVIJŲ IR MĖSOS ŪKIO SRITYJE

Siekiant pakelti avių ūki, aš skelbiu šiuos vykdomuosius nuostatus:

§ 1

Sveikus ir veislei tinkamus moteriškos lyties ėriukus draudžiama pliauti savo reikalams (namų ūkiui) arba parduoti skerdimo tikslams.

§ 2

Sveikus ir veislei tinkamus mote-

riškos lyties ėriukus draudžiama pirkti skerdimo tikslams ir pliauti skerdyklose arba namuose.

§ 3

Vykdomieji nuostatai Nr. 2 įsigalioja nuo 1942 m. sausio 1 d. ir galioja, kol bus atšaukti.

Generalinio Komisarą pavadamas (pas.) NABERSBERG

Kaunas, 1941 m. gruodžio 19 d.

Miesto Komisarą Skelbimas Nr. 63

Ponas Reicho Komisarą užimtam Rytų Kraštui 1941 m. gruodžio 19 d. išleido atsisaukimą į Rytų Krašto gyventojus, kviesdamas laisvu noru atiduoti kailius ir šiltus vilnonius drabužius:

Vyrų ir moterų kailinius, Apsiaustų išvidinius kailius su medžiagos pamušalu ar be jo, Pliukus kailinius, Trumpus kailiniukus, Kailio liemenes, Kailio pirštines, Kailio kepurės, Visų rūšių kailio batus bei veltinius, Vatinius švarkus ir kelnes.

Dalktai skirti šiaurinio kautynių ruožo karių papildomam aprūpinimui ir juos reikia pristatyti ne vėliau kaip 1942 m. sausio 5 d.

Aš tikiuosi, kad kiekvienas noromis ir mielai paseks šį kvietimą atiduodamas vieną kitą atliekamą daiktą.

Nuo gruodžio 29 d. ligi sausio 5 d. drabužiai gali būti atiduodami kasdien nuo 8 ligi 13 ir nuo 15 ligi 18 val., o šeštadieniais nuo 8 ligi 13 val. Laisvės al. Nr. 63.

Miesto Komisarą pavaduodamas (pas.) KAIFLER Stadtmann Kaunas, 1941 m. gruodžio 24 d.

KRONIKA

PIENINĖS JAU APSIRŪPINA LEDAIS

„Pienocentras“ aplinkkraščiu yra paraginęs visas pieneles, kad jos laiku, t. y. dabar, kai visos upės bei ežerai yra apsidengę storoku ledu, pasirūpintų ateinančiai vasarai reikiamus ledų kiekius. Raginam prisigabenti didesnius ledų kiekius, negu peritais bei ansktyvesniais metais. Mat, numatoma, kad gyventojams sąžiningai vykdant nustatytasias valstybei natūralines prievolės bei kylant pačiam mūsų ūkiui, plieno į pieneles ateinančiais metais bus žymiai daugiau pristatoma. Transporto reikalais taip pat turi rūpintis pačios pieneles individualiai pagal turimus savo išteklius ir vietos rinkos kainas.

PROFESINIŲ SAJUNGŲ CENTRO BIURO PRANEŠIMŲ BIULETENIS

Profesinių Sąjungų Centro Biuras gruodžio 15 d. išleido biuletinį „Pranešimai įmonėms Nr. 7“. Šalia Prof. S-gų Centro Biuro pranešimų ir potvarkių, biuletenyje įdėti įmonėms bei įstaigoms svarbūs potvarkiai dėl atlyginimų ir algų pertvarkymo, dėl darbo jėgų panaudojimo, dėl darbo santykių nustatymo ir k.

SAVITARPINĖS PAGALBOS

Kauno Miesto Komiteto buvusioji Lietuvos banke einamoji sąskaita 160068 nuo 1942 m. sausio mėn. 1 d. pakeičiama nauja einamoji sąskaita Nr. 9014 (ir.).

DRAUGE SU AUKOTOJŲ SARAŠU SAVITARPINEI PAGALBAI REIKIA SIUSTI IR BANKO KVITO NUORAŠA

Visi aukotojai — įmonės, įstaigos, asmens, siųsdami Savitarpinės Pagalbos Kauno Miesto Komitetui aukotojų sąrašus, drauge turi pridėti ir banko kvito nuorašą, iš kurio turi būti matyti, į kokią einamąją sąskaitą pinigai yra įmokėti. (ir).

ŠIAULIŲ MIESTO TEATRAS RUŠIA DVI PREMJEKAS

Šiaulių miesto dramos teatras šiuo metu ruošia dvi naujas premjeras: moderninę komediją „Kosmetika“ (rež. A. Radzevičius, dail. Jankus) ir vengrų rašytojo Fodoro pjesę „Meilė nėra toks paprastas dalykas“ (rež. J. Grybanskas, dail. V. Andriušis).

Nesenai pastatyta P. Vaičiūno pjesė „Tėviškės pastogėje“ (rež. J. Stanulis) dabar eina su dideliu pasisekimu.

Be to, vaidinama: Moljero „Tartiu-fas“, Fodoro „Brandos atestatas“, K. Binkio „Atžalynas“, P. Vaičiūno „Naujieji žmonės“, F. Šillerio „Klasta ir meilė“, S. Ciurlionienės „12 brolių juodvarnių“.

KAUNO DIDYSIS TEATRAS

Trečiadienį, gruodžio 31 d. operos „Traviata“ pradžia 18 val.

UZTEMEDYMAS

Šiandien ir rytoj nuo 16.21 ligi 8.32 val.

Skelbimas

Nuo 1942 m. sausio 3 d. centrinio šildymo namų valdytojai, kurie savo laiku buvo padavę Miesto Kuro Skyriuje atitinkamą pareiškimą kurui gauti, gali atsiamti vienkartiniam malkų kiekiui leidimus. Malkų kiekis reikia galimai taupiau naudoti, kad joje užtektų mažiausia šešiom savaitėm.

Miesto Komisarą pavaduodamas (pas.) KAIFLER Stadtmann 1941.XII.30 d.

Anglai Afrikoje kol kas nieko nelaimėję

ROMA. Anglija per savo žiemos ofenzyvą Libijoje — taip rašo Stefano agentūra savo kariuomenės pranešimo komentare — nepasiekė nė vieno tikslo, kurie, kaip tat dar prieš keletą savaitių vėl tvirtino anglių propaganda, buvo — sunaikinti vokiečių ir italų karines pajėgas ir užimti visą italų šiaurės Afriką. 40 dienų nuo priešofenzyvos pradžios, rašoma toliau komentare, galima esą konstatuoti, kad anglams tepavyko užimti teritoriją, kuri tiek politiniu, tiek kariniu požiūriais turi tik labai ribotos reikšmės. Anglams toli gražu nepavykę, kaip kad buvo tvirtinta,

sunaikinti vokiečių ir italų tankų junginių. Taip tik šie junginiai ir įvykdė stiprų priešpuolį prieš anglių pajėgas, kurios mėgino prasiveržti iš Džebelio į pietus nuo Bengazio, sėkdamas pastatyti į sunkią padėtį kitas išlgai pajūrių žygiuojančias divizijas. Anglių propaganda tų divizijų ieško kažkur Kirenaikoje. „Bet ji ieško jų veltui“, — rašo agentūra, — nes šios divizijos laimingai atliko savo žygi ir pasiekė naujų pozicijų. Atlikusios operacijų metu joms pastatytus sunkius uždavinius, ašies pajėgos esančios pasiruošusios dabar naujiems žygiams.

RIO DE JANEIRO. Kuro departamentas Vašingtono praneša, kad Filipinų salose didžioji JAV kariuomenės dalis „sutrumpinama savo linijas“ susikoncentravo Pampangos provincijoje. Toliau pranešime sakoma, kad japonai per paskutines dienas buvo žymiai pastiprinti keilomis pėstininkų divizijomis ir tankų bei kavalerijos pulkais. JAV kariuomenės padėtis esanti blogesnė, tačiau ji su dideliais nuostoliais priešinantis. Priešo aviacijos veikla intensyviai tęsiama toliau. Vašingtono karo laivyno departamentas praneša, kad lėktuvų apgadintas vienas JAV naikintojas.

EKONOMINIS JAPONIJOS PAJĖGUMAS

Ji daug metų rengėsi visokiems atvejams

Japonijos ministeris pirmininkas ir karo ministeris gen. Tojo.

Anglosaksų valstybės visuomet ir Ramiojo vandenyno ir indokinu erdvę (čia įskaitomi didieji Rytų ir Pietryčių Azijos plotai su visais salynais) žiūrėjo, kaip į jų ekonomiskai kontroliuojamą žemės rutulio sritį. Net ir pačios tos srities valstybės, kurios buvo formaliai politiškai suvereninės, ekonominiu požiūriu mažiausiai bent turėjo pusiau koloninį pobūdį. Šis anglosaksų valstybių troškimas ūkiškai viešpatauti, pagal britų pomėgi švelniai nusakyti faktišką skaudžią padėtį, dažnai buvo paslepiamas ir už tokios skambios formulės, kaip „atviro ūkinės durys į Kiniją“.

Tačiau šis angliškas tiek ir amerikoniškas tariamasis visiems atviru durų principas iš tikrųjų turėjo negatyvų, grynimosi pobūdį: jis turėjo trukdyti įgyvendinti Japonijos ūkinę apsisprendimo teisę, sukuriant didžiąją Rytų Azijos autarkiją. Tuo būdu ir susidarė triukas su taja atviru durų formule, nes Japonija buvo ant popieriaus užtikrinta, kad ji galinti visas reikalingas įvežamasias prekes pirkti anglosaksų rinkose. Iš tikrųjų gi tuo būdu buvo norima gauti priemonių veikti japonų politiką. Prie šių politinių-ekonominių valdymo pretenzijų prisidėjo dar daugiau ar mažiau beatodairios išnaudojimas svarbiųjų metalų, naftos ir kaučuko tiekimo monopolio.

Prie to dar reikia pridėti trečią dalyką: samoninga Japonijos atskirama nuo jos žydinčios pramonės natūralių rinkų: nebuvo jai leista savo prekėmis arūpinti nei Malajų, nei Pietų Indijos, nei, pagaliau, glaudesnio ūkinio bendradarbiavimo

su Kinija; taip pat ir Lotynų Amerikos Valstybėse JAV visuomet kaisiojo koją.

Tokiu būdu Japonijai teko pasirinkti: arba atsisakyti nuo pačios gamtos sudarytų rinkų, ar bent mažiausiai pripažinti jose anglų amerikiečių pirmenybę, arba iškovoti sau gyvenimo teisę. Ir ji pasirinko tokį kelią, kuris vienintelis tebuvo galimas tokiai tautai, kuri nori būti pasaulinė jėga.

Japonija šiandien turi apie 71 milijoną gyventojų. Prie jų dar reikia pridėti 30 milijonų gyvenančių Japonijai priklausančiose srityse: Korejoj — 23 milijonai, Formozoj — 5 ir Kwantunge — 2 milijonai. Pačiose japonų salose maždaug 25,3% gyventojų gyvena didesniuose miestuose. Vidutiniškai visoje didžiosios Japonijos imperijos viename kvadratiname kilometre gyvena 150 gyventojų, o pačiose salose net po 186 gyv. Tuo būdu Japonija iš tikrųjų yra didžioji Rytų Azijos valstybė, nepaprastai tankiai gyvenama. Nei Europos kontinentas, nei JAV nėra atitinkamai taip tankiai gyvenamos. Natūralus gyventojų priauglis Japonijoje (1937 m.) buvo 13,7 kiekvienam 1000 gyventojų, kai tuo tarpu Vokietijoje jis siekė 6,4, Didž. Britanijoje — 2,7 ir JAV — 5,2.

Taigi, japonų tautos ūkis gali remtis nuolatos ir greitai augančiu gyventojų skaičiumi.

Svarbiausias japonų pragyvenimo šaltinis ir šiandien dar tebėra žemės ūkis, kuriame dirba 49,6% visų dirbančiųjų; svarbiausias jėgas yra ryžiai. Ryžiai, soja ir žuvis ir sudaro tris pagrindines japonų tautos maisto priemones. Pramonės srityje dirba 22% dirbančiųjų. Iš natūralių žaliavų atsargų, kurių yra krašte, pirmoje eilėje reikia paminėti akmenį anglis; iš kitur įsivežti reikia sunkiajai pramonei (geležies rūdos ir neapdirbtos geležies), kuriai (naftos), metalurgijos pramonei, tekstilės pramonei (medvilnės ir vilnų) ir taip pat kaučuko. Japonija turi ne tik labai pajėgią sunkiąją pramonę, bet ir kitas pramonės šakas yra išugdžiusi į dėmesio vertą lygį, o tekstilės pramonėje ji yra vienas svarbiausių pasaulio eksportininkų.

Kitos svarbiausios išvežamos prekės yra degutai, mašinos ir susisiekimo priemonės. Japonijos pramonės tikslas yra didelės ir plačią ateitį turinčios Kinijos rinkos, lygiai kaip ir Malajų — Indokinu arūpinimas plačiojo vartojimo perkėmis. Tos pačios rinkos gali atsilygindamos arūpinti Japoniją žaliavomis, kuriu jai trūksta. Geležies rūdos yra Kinijoje, Mandžuke, Korejoj ir Malajuose, Olandų Indija yra didelės naftos tiekėjas. Be to, Malajų pusiasalis turi svarbių spalvuotųjų

metalu, kaip cino ir kitu, o taip pat jis yra kaučuko gamybos centras.

Japonų prekybos laivynas turi apie 5 milijonų tonų tonažą, taigi, jis užima trečią vietą pasaulio laivinkystėje. Šis didelis prekybos laivynas ir yra įrodymas, kad japonai įsigijo sau reikalingą prekybos ir susisiekimo aparatą, kad pačios gamtos duotą prekių keitimosi galimumą Rytų Azijos erdvėje ekonomiškai organizuotų ir vykdytų. Ir kaip tik šio prekių judėjimo aparato dėka ir dėl savo gerai suorganizuotos pramonės Japonija yra ekonomiškai pakankamai teisi, siekdama visai laisvos ir pačios sprendžiančios Rytų Azijos didžiosios erdvės branduolio rolės.

Gyvas ir draugiškas prekių pasikeitimas, kuris taikos metais vyko

Japonijos užsienių reikalų ministeris Shigenori Togo

tarp Japonijos ir Vokietijos, rodo, kad yra pakankamai galimumų ekonominiams santykiams ir su tolimaisiais Rytų Azijos sričiai kraštais. Todėl ir anglosaksų noras pačios gamtos sudarytas Japonijai prekių keitimosi rinkas išnaudoti, kaip savų žaliavų monopolius, turi veikti kaip pleišto velymas ir Japonų — Rytų Azijos ūkinę sritį.

Ir todėl kaip pirmą pakopą naujos tvarkos Rytų Azijos ūkinę statyboj japonai sukūrė vadinamąjį jenos bloką, kurio dalyviai, be pačių japonų, dar yra Mandžuko ir Kinija. Šios šalys 1932 m. japonų užsienių prekybos balanse užėmė 32%.

Japonų ūkio politikos tikslas per pastaruosius metus, iš pasaulinio ūkio taško žiūrint, buvo, prekiaujant su užsieniu, sudaryti krašte atsargų ir išrutulioti savo ūkio pramonės jėgas, kad karo atveju jie būtų aprūpinti. Anglosaksų statistikos ir iš jų padaromi diagnostai mielai operuoja tais santykiais, kurie buvo 1930 m., lyg jie šiandien tebeegzist-

Japonijos imperatorius Tenno ant savo mėgstamojo žirgo „Baltusis sniegas“

tuotų. Tuomet Japonija palaikė draugiškus santykius su JAV, su kuriomis ji keitė šilką į metalų laužą, medvilnę ir naftą. Per pastaruosius metus anglosaksų pasaulis planingai bandė, apribodamas tuos savo tiekumus, japonus suvaržyti. Tačiau tikroji šio jų spaudimo pasėka kaip tik ir yra paskubinimas ir susten-syvinimas karinio ūkinio Japonijos grynimosi.

Suprantama, kad šios politikos detalės nėra viešai skelbiamos. Tačiau pažymėtinas anglų ir amerikiečių specialistų pripažinimas, kad Japonija ir jos kaimyninės šalys pajėgia pačios save išlaikinti. Oficialūs JAV balsai taip pat pripažįsta, kad japonai turi labai žymius naftos rezervus.

Ir pastarųjų metų patyrimai vis dėlto parodė, kad kraštas, griežtos ūkinės vadovybės vadovaujamas, laiku pasirengė prieš priešą blokadą, ir prekybos karą, šį vienintelį taip anglosaksų tautų mėgstamą ginklą, daro nereikšmingą.

Nerimas didžiausioje anglų tvirtovėje

Japonų pasisekimas Malakos pusiasaly mirtinai gresia Singapūriui

ZENEVA. Londono „Times“ skelbia savo specialaus korespondento Singapūre pranešimą apie kovas Malakos pusiasalyje. Japonai, rašo korespondentas, tiek anksčiau, tiek dabar turį iniciatyvą savo rankose. Japonai turį milžinišką pranašumą ore, ypač šiaurinėje Malakos pusiasalio dalyje ir Siamo įlankoje. Ten, kur japonams pavykę sėkmingai panaudoti savo lėktuvus, puolę į akį jų bombų mėtymo tikslumas. Anglų karinės pajėgos ore, palyginus su japonais, esančios blogesnėje padėtyje, nes japonų aviacija galinti savo bombonešius ir kovos lėktuvus netrukdoma siusti prieš anglų pozicijas iš pietų Tajuos ir šiaurės Malakos aerodromų.

Kitame „Times“ specialaus korespondento iš Singapūro pranešime sakoma, kad naujausieji kariniai įvykiai Malakoje galutiniai atėmę pasitikėjimą Singapūro gyventojams. Greitas japonų žygis šiaurėje, Penango bombardavimas ir ypač ryšium su Penango evakuavimu kilusios problemos europiečiams ir azijatams parodė, kad Singapūras netrukus bus pradėtas ne tik bombarduoti, bet kad japonai jį ir užblokuos. Todėl šioje anglų aviacijos bazėje vyravęs didelis susirūpinimas. Turėdama galvoje anglų aviacijos Malakoje silpnumą, anglų kariuomenės vadovybė klausia savęs, ar dar turimus anglų lėktuvus reikia tuoj panaudoti šiaurės Malakos

gynimui, ar palikti juos tam atvejui, kai japonai tikrai pradės pulti Singapūrą. Čia esą suprantama, kad betarpiškas anglų lėktuvų panaudojimas neadaug tegalėtų padėti, ir kad vėliau tų mašinų galėtų pristigti, ginant Singapūrą. Anglams, rašo toliau anglų korespondentas, nepavykę sudaryti aiškaus grynimosi fronto. Vietovė tokiam frontui sukurti esanti nepalanki, ir todėl japonams visuomet pavyksta anglų kariuomenę apeiti ir ją pulti iš nužaros arba iš sparnų. Todėl frontas labai greitai keičiasis. Anglai turėsia Malakoje teritorinių nuostolių tol, kol ir ten esantiems anglų bei imperijos daliniams pavyksia pritaikyti japonų apsupimo taktiką.

NELE TISKUTE

Mergaitė su smuiku

I

Paskutinis sudie geležinkelio stoty, tvirtas rankų paspaudimas ir gausūs pažadai rašyti bei atlankyti buvo paskutiniai gyvi draugų žodžiai šios nakties glūdomoje. Traukinys užėmė žiezūbas, o aš, baigęs skaityti dienraštį, snaudžiau.

— Dauba! — pranešė traukinio palydovas.

Išlipau. Baltai dažyta stotelė su raudonu stogu skendėjo pušynuose.

Laukęs manęs vežikas, sukrovęs mano bagažą, patraukė miestelin, — keliu per mišką.

— Ponui bus sunku rasti kambarį. Valdinis nepalaušas. Senasis ponas neišvažiavo, o pačiame miestelyje ir su nakvyne nelengva. Gal poną nuvežti į vaistinę? Vaistinininkai žmonės pagyvenę, vienui vieni, o namų turi didžiausia.

— Gerai, dėde, vežk!

Vaistinininkė, pasitikusi mus, buvo pernelyg aukšta moteris. Jos galva kažkaip laisvai kabėjo ant plono kaklo, o mažytės akutės giliai smigo mano sielon klausimu: „Kuo gauji patarnauti?“

Vežikas, nelaukęs jos prakalbant, išdrožė viską aiškiai ir atvira.

— Ponas urėdas kambario, Valdinis užimtas, o čia pas poną būtų geriausia.

— Labai prašau! Uželkit! Kaip nors jau susitarpinsime, — kvietė toliau vaistinininkė.

Svetainėje ponis atsiprašė mane ir, palikusi trumpam mane viena, išėjo duoti nurodymų vežikui, kur sukrauti mano atsivežtus daiktus.

Vadinasi, buvau jau savo paskyrimo vietoj, kurios taip bijojau ir su išvažiavimu delsiau iki paskutinės minutės. Sostinė su savo triukšmu, teatrais, kavinėmis, madingai išsiušušiomis moterimis buvo giliai įsisukusi į mano kūną ir kraują. Taigi ir įsakymas išvykti į nedidelį Daubos kurortą buvo iš tų bausmių, kokių tada nelinkėjau nė vienam bičiuliui.

— Nežinau kaip čia tamstai pasakyti, — tarė grįžusi ponis vaistinininkė.

Ji mane titulavo, ir, prisipažinsiu, man buvo malonu girdėti jos balsą ir tai, kad nuo šios štai dienos aš esu ponas urėdas didelių miškų valdovas.

— Atskiro kambario pirmame aukšte neturime, antrame yra vienas laisvas, bet...

— Tai niekis, mieloji ponis, — skubėjau ją padrasinti. — Man didelės prabangos nereikia. Svarbu, kad Tamsta mane sveitima priglaudi.

— Ką jau čia, tamsta, priglaudi... Aš turiu pripažinti vieną našlaitę ir jai užleida kambarį į pietus, į miško pusę. Bet tai dar ne viskas. Ji groja smuiku, o tai gali tamsta erzinti, jei apsigyventumėi šalia. Tuo tarpu Tamsta išsėkis čia. Kai sugrįš vyras, reikalą aptarsime.

— Aš negaliu būti įkyrus, bet jei galėčiau sau ko nors prašyti, prašyčiau kambario viršuje, — tariau, raudamas dėl savo žodžių.

Man norėjęs ne kambario šalia našlaitės, bet nevirginti gerosios moteriškės savo atvykimu.

Naujoni mano buveinė daug kuo skyrėsi nuo sostinės prabanginio buto, bet iš pirmo žvilgsnio buvau patenkintas kukliu jos apstatymu ir vaizdu pro langą į platų ežerą vakarų pusėj.

II

Praėjo savaitė. Apsipratau toje provincijos tyloje. Man nebuvo net nuobodu ir draugų nekaltas juokas, kad mirsiu vienutėje, neatitiko tikrėnybės. Aš išsėjaušiu nuo triukšmo, nuolatinių pramogų ir tu įkyrių plepių moterų, kurios atėidavo ir praėidavo pro mane, nepalikusias jokio didesnio išpūdžio.

Perėmiau įstaiga. Apvažinėjau kai kuriuos miškus. Susipažinau su maloniū ponu vaistininiku, kuriam mano atvykimas inėšė naujo į jo gyvenimą, nes, vakarais kartu eidavome pasivaikščioti, o kartais ir kortomis pažaisdavome.

Man buvo keltoka, kad nė karto nemačiau mergaitės ir nė karto neteko išgirsti jos verkiančio smuiko, apie kurį man atvykus, taip daug kalbėjo vaistinininkė. Negalėjau išsivaizduoti, ka ji velkia istisas dienas vienai viena savo kambaryje. Tik šiandien, vėlai grįžęs iš ilgo pasivaikščiojimo ir vos pavilkdamas ilgais, sunkiais batais apautas savo kojas, iš-

girdau keistą tolimos muzikos garsą. To garsas klaidžiojo laukais, ošė pušų šakose ir pynė šiltas gijas debesu žalsme. Sustojau, o garsas vis plaukė, stiprėjo. Danguje mačiau tik vieną skaisčią žvaigždę, kai kopiau laiptais į savo kambarį, kurio sienose išraizgyti gamu, bemolių raktai; sukosi, driekėsi ir verkė, kaip verkia į tėvų namus grįžtas paklydęs sūnus.

Mergaitė virkdė smuika, many sukeldama ilgesio jausmą, kuris, pirma kartą meile atkiydes į mano širdį, buvo stiprus galingas, kaip šimtametė gria.

Stovėjau prie praviru mergaitės kambario durų ir mačiau tik baltą ranką, traukiančią smuiką. Jėjau. Smuikininkė manęs nepastebėjo. Mačiau jos ilgą drabužį, palėidas kasas ir gražų profilį.

Ji nebuvo toks kūdikis, kokią įą esant galvojau. Buvo pačiame jaunystės žydėjime įkūnyta moteris. Stovėjau nekvėpuodamas. Pro pravirą lanca, o virš jos galvos, mačiau gražiąją aušrinę, o smuikas verkė, dejavo, ir nė vienos džiaugsmo gaidelės šiame kančių liudėjyje negirdėjau.

Supratau, ka reiškia žemėje skaisči moters siela, nekaltos sveionės, kurios išaukština jas ir kurioms galime žadėti patveria meile, klojant po jų kojomis baltas kaunų lelijas.

Išėjau taip tyliai, kaip buvau atėjęs. Ilgai sėdėjau savo kambaryje, kol nustoio verkes smuikas. Savo vizijoje mačiau šviesu miško gelmės angela, skaisčią siela ir pirmąją mano meilės, stiprios ir galingos, valdovę. Ji užbūrė mane kaip pavasario gėlių kvapas, kaip mirštančiam ty-

ruose sraunaus upelio vanduo. Aš žinojau, jaučiau, kad gimiau kažkam šventam, nemariam ir amžinam. Ties smuiko garsai, beplaukiojant nakties keiliuos, mane žavėjo, ir aš augau savo pirmuosiuose pasiryžimuose pasiekti tą tikslą, kurį man nurodė vienai viena vakaro aušrinė...

Vakaruose balavo juoda juosta, kaip mirtį nešas gedulas, kai galva baliečiau prie galvės.

Ryta, vos prašvitus aušrai, mane pažadino žmonių balsai, pagreitinti žingsniai ir snabždesys ties mano kambario durimis.

Atidares langą, pamačiau minią žmonių prie galvės durų.

— Ponia, kas atsitiko? — paklausė pirmą sutiktą moterį.

— Dieve! Dieve, mano Dieve! Panelė mirė!

Sunratau, mirė ji, kaip nutrūkusį smuiko stygą.

Ilgai stovėjau ties baltu žemės angelo karstu. Smuikas gulėjo šalia, o gražios blakstienos ir neižvelgtas gyvenimo žvilgsnis užmerkti amžinai...

III

Praėjo daug metų. Gyvenu tame pačiame kambaryje. Ir kai tik klausausi miško nebaigiamos raudos, visada girdžiu dangišką smuiko verkimą kurį valdo balta nežinomos atėivė ranka.

Pušys linguoja viršūnes, o vėjas tyčiojasi iš mano praėjusiu betikslis gyvenimo metų. Pamiršo mane draugai ir aš juos. Dabar gyvena gamtai, miškui, ežerams, gyvenu prisiminimu tolimo gražaus sapno, kuris niekad jau nebesugrįš...

STASYS SANTVARAS

Paukščių keliai

Sargybiniai nestabdo jų pasieny,
Sparnuočių — girios, kloniai ir kalnai! —
I saulę gali kilti jie kasdieną,
Giesmių ir erzelio pilna padangė —
Pilni pakrančių gliuosniai ir darželių jazminai...

Kregždė pastogėje nulipdė namą —
Ji neš man laimę ir pamokys rytmečiais dainuot...
Balandis glosto ir bučiuoja savo baltą damą!...
O vytury, taškeit mažas ant saulelės veido,
Kas gali už tave gražesnę meilės dainą suposmuot?

Gandrai iškilo į bekrastį dangų,
Laisva visa šeima — ir motina, ir tėvas, ir vaikai!...
Žaltam pušyne varnų barniai žvanga, —
O tu, žmogau, tu išdidusai pove,
Įklimpęs pelkėje, kur savo kelią palikai?

Kur tai, ką tu išmokai per kančias ir gėlą?
Ar tu žinai, kokia tau bus rytoj diena? —
Tu pardavei ir laisvą mintį, ir nemarią sielą —
Tiki tu savo galią ir puikybę,
Bet ji tokia trumpa, tokia neamžina...

Kaip mirštanti ir visa keikianti praeivė —
Pakiš tave po želtančia velėna, po siera žeme! —
Todėl ir noriu sekti aš žuvėdrą, tą jūreivę, —
Sparnuočių girios, kloniai ir padangė,
Maži krūmeliai ir bekrastė toluma!...

RŪPINTOJĖLIAI

Naujo poezijos rinkinio proga

Kažkeno mestas rašytojams kal-
tūnimas, kad jie neina su gyvenim-
nu, kad jų kūryba tėra tik skra-
jojimas padangėse, šiandien yra
taip pat išoriškai pasenęs ir savo
dienas atgyvenęs, kaip ir anie ta-
rybiniai ir prieštarybiniai metai,
kada „aktyviosios“ literatūros
kritikai visomis jėgomis stengėsi
visą mūsų tiek senąją, tiek naują-
ją patriotiškai idealistinę literatū-
rą niekais paversti. Tas visai p-
plūstas smerktas, kitas rašytojas
„su gyvenimu“ nėjo tik komuniz-
mo metais, nes niekas jo ten ne-
laukė. Atvirksčiai — skaitytojai
su balne žiūrėjo, kad tik kuris jų
iki šiol vertintas rašytojas neišei-
tu su „refrena“ s“, teršiančiais tuos
idealus, kuriais iki šiol jo kūryba
buvo gyva, su skaudančia širdimi
apgailėjo tuos, kurie spiovė praei-
čiai i veidą ir ėmė džiūgauti „lais-
vai“ išjungus i „socialistinių tau-
tu šeimą“, ar parnešus „tobiliau-
sios pasaulyje konstitucijos sau-
lę“...

Tas rašytojas, kuris iš tautos
buvo išaugęs, su ja ėjo komuniz-
mo vergijos kryžiaus keliais, su ja
jis džiaugėsi, iš tos baisiosios nak-
ties pakilus.

Ir šiandieną jų žodis vėl skamba
naujai ir galingai, ir šiandieną vėl
kančios ir susimastymo, vilties ir
tikėjimo simbolis — Rūpintojėlis
pakyla ir žengia tėviškės laukus
ir sodybose, guosdamas pavargu-
sias ir gyvenimo trokštančias šir-
dis.

Rūpintojėlių simbolikos kupinas
ir naujasis žemaičių žemės poeto
Pr. Genio poezijos rinkinys, šiomis
dienomis pasirodęs knygų rinkoje.

Naujosios dienos prasmė, der-
lingu Lietuvos laukų, margų pie-
vų, ūksmingų girių meilė ir žemai-
tiškų Rymotinėlių paguoda — štai
tie vyriausi motyvai, kuriais

atausti visi šio nuotaikingo lyr-
kos rinkinio posmai.

Daugelį nuoširdžių posmų norė-
tūsi čia pacituoti apie kankinių
mirtį, apie tėviškę, gyvą po metų
„priespaudos ir ašarų karčių“,
apie žvaigždę, kuri krinta „nu-
klydusi iš Paukščių Tako“ ir apie
tai, kaip „kraunas žiedas pumpu-
ro širdy“... bet, neturėdami dien-
rašty vietos, palikime tai pačiam
skaitytojui.

Pr. Genys, RŪPINTOJĖLIAI.
Lyrika. Išleido Žemaičių Žemė.
1941. 128 psl.

J. Braz.

Dailininkai tarėsi su Raudonojo Teroro Muziejaus vadovybe

Neseniai Raudonojo Teroro Muzie-
jaus vadovybė su dailininkais turėjo
pasitarimą, dėl naujų kūrinių tema-
tikos: k. a. lietuvių žudynių, kankini-
mu, ištrėmimu, begėdiškai melagin-
gos propagandos bei kitų epizodų pa-
vaizdavimo. Šis Raudonojo Teroro
Muziejaus vadovybės susirūpinimas
žinoma, dar labiau paskatino lietu-
vius dailininkus greičiau visus tuos
skaudžius lietuvių tautos pergyveni-
mus užfiksuoti teptuku drobėje. Su-
prantama, kad ir patiems dailinin-
kams, pergyvenus šiuos sunkiuosius
metus ir savo akimis mačius visą šią
lietuvių tautos kančių epopėją, tai
nebus sunku pavaizduoti. Dalį nuta-
pytųjų paveikslų iš dailininkų yra
numatęs nupirkti pats Raudonojo Te-
roro Muziejus.

Siuo tarpu Raudonojo Teroro Mu-
ziejus daugiausiai turi dokumentinės
medžiagos, k. a. ivairių žudynių foto-
grafijų, kai kurių kankinimų įrankių,
įvairių sąrašų rinkinius. Ekspонатų
papildymas dailininkų tapytais kūrini-
mais patį muziejų lankytojams pada-
rys įdomesnį, o tuo pačiu ir patį boi-
ševikų viešpatavimo Lietuvoje laiko-
tarpis jame ryškiau atsispindės. (v)

Atnaujintos „Lohengrino“ operos atgarsiai

Prieš dešimt dienų Didžiajame
Teatre, V. Marijošiaus vadovaujamas,
praskambėjo atnaujintas R. Wagnerio
„Lohengrinas“. Po „Tannhause-
rio“ yra tai nūn antroji genialaus vo-
kiečių kompozitoriaus opera, einanti
mūsų teatre. Į dideliu pasisekimu
praėjusį „Lohengriną“. „Kauener
Zeitung“ atsiliepė kritiko Hans
Rutz straipsniu, pavadintu „Susiti-
kimas su dirigentu“ (Begegnung mit
einem Dirigenten). Žinodami, kokiu
pietizmu Vokietijoje yra gaubiamas
Wagnerio vardas ir kokie griežti rei-

kalavimai yra statomi jo operų pa-
statymams, jaučiame malonią parei-
rodė, kad orkestras tą vakarą buvo
gą patiekti mūsų skaitytojams to
straipsnio mintis.

... Kas galėtų būti pernelyg drąsus
žygis (turint galvoje nepaprastus rei-
kalavimus, Wagnerio statomus žmo-
gaus balsui) — tai pasidarė tikras
ivykis, šio sezono aukščiausia menine
viršūne vieno žmogaus — dirigento
Vytauto Marijošiaus darbo
deka. Jau pirmi uvertiūros garsai,

šis šviesiai sferinis A-dur, skambes
laužytuose stygininkų akorduose, pa-
lyg pakitęs. Neabejotina: čia turėjo
būti smarkiai parepetuota, kol buvo
pasiektas toks koncentruotas skam-
besys, pereinas visus tarpinčius iš-
raiškos laipsnius tarp skambios lyri-
kos ir įspūdingos dramatikos. Bet tai
negalėjo būti tik vieno valingo darbo
rezultatas; už jo turėjo stovėti asme-
nybė, kuri tiksliai žino, ko ji nori, ir
kuri, kas svarbiausia, tiksliai paži-
ta šią partitūrą, jos povandenines
uolas ir jos galimumus. Tai, ką davė
orkestras tą vakarą, buvo gero va-
dovybės sekimo rezultatas: bet tai
buvo ir daug daugiau: tai buvo iro-
dymas, kad stambi dirigento asme-
nybė įstengia iš kiekvieno muzikanto
išreikalauti ir išgauti didžiausią
įtempimą, nuoširdžiausią atsivėlavimą.
Operos uvertiūroje buvo galima pa-
stebėti daugiau, negu vien tik kon-
centraciją ir sumanumą; tai rodo,
kad šis dirigentas gali būti ir dėme-
sio vertas koncertinis dirigentas. Kas
gali pasiekti tokio įtampos pilno ir
išvidinės logikos išsiplėtojančio šios
uvertiūros išpildymo, išskylančio
aukščiau, negu vien tik sažiningas
šviesos ir šešėlių bei lyrinio inten-
syvumo ir dramatinio užsimojimo pas-
skirstymas, — tas pasirodo esąs vi-
sumos vaizdą sutelkias dirigentas,
kūrybinis muzikas, kuriam gali būti
patikėti aukščiausi uždaviniai ir ku-
riam galima suteikti aukščiausią pri-
pažinimą. Ypačiai maloniai krito i
akį gyvi tampa (šio dirigento atžvil-
giu galime kalbėti tik apie interper-
taciją, nes techniniai reikalavimai at-
rodė visais atžvilgiais įvykdyti), ku-
rie atitinka šio jaunąjį Wagnerio stil-
liu, kur jis dar svyruoja tarp operinio
efekto ir tarp būsimosios muzikinės
dramos vidinės teisybės. O kaip puik-
ūs buvo čia taip svarbūs chorai,
kurie buvo puikliausiai J. Starkos pa-
ruošti (nors skaičiumi ir per silpnai);
kaip iš viso visas ansamblis įjungtas
i orkestrą; tai buvo tikras Wagneris,
kuris jau čia siekia „balsinio“, t. y.
lygiaverčio susiliedinimo tarp or-
kestro ir scenos. Ir šios visuomet
budrios ir įspūdingos dramatikos iš-
nuose tuo gražiau galėjo plėtotis ly-
rinės partijos, labiausiai visa Elzos
muzika...

Palankiau palietęs Dubeneckio, ne-
gu Dobužinskio dekoracijas, kritikas
toliau labai palankiai atsiliepia ir
apie P. Olekos režisūrą: ... jam dau-
gelyje smulkmenų pavyko tai, ko
reikalavė žymūs vokiečių režisū-
rierius Heiz Hilpert, kaip aukščiausio
režisūros dėsnio: vadovauti režisūrai
— reiškia vadovauti žmonėms.

Nemažiau palankiai atsiliepia kri-
tikas ir apie solistus A. Dambraus-
kaitę, K. Petrauską, A. Sodeiką, A.
Kučingį ir kitus, tačiau ir čia paste-
bi, kad, prie tokios vadovybės ir
ansamblio neišvengiamai turėjo duo-
ti savo geriausius sugebėjimus ir
dailininkai.

Tenka pasidžiaugti, kad mūsų ope-
ros pastatymas susilaukia tokio gra-
žaus įvertinimo; turime stengtis, kad
šis pasiektas lygis būtų palaikomas
ir kituose pastatymuose.

Mocarto koncertas Kauno Didžiajame Teatre

Kaip žinoma, šiais metais sukako
150 metų nuo genialaus Vienos kla-
siko Wolfgango Amadeus Mocarto
mirties. Šis nepaprastas kūrėjas mi-
rė labai anksti, vos 36 metų amžiaus,
tačiau ir per tiek trumpą laiką jis
suspėjo sukurti tiek šedevrų kone vi-
sose muzikos srityse, kad jo vardas
paliko amžiams nemirtingas. Pradė-
jęs savo karjerą vunderkindu (jau 7
metų amžiaus rašė operas, o 5 metų
amžiaus koncertuodavo klavesinu),
jis ir suaugęs pasiliko taip pat geni-
alus, kaip ir vaikystėje.

Natūralus dalykas, kad šviesią
Mocarto asmenybę ir jo giedrą mu-
ziką pasirinko vokiečių kariuomenės
koncerto rengėjai. Buvo pasirinkti
trys populiarūs Mocarto šedevrai:
„Stebuklingosios fleitos“ uvertiūra,
garsus Mocarto koncertas smuikui ir
orkestrui A-dur ir, pagaliau, popu-
liari simfonija G-moll.

Koncerto dalyviai: dirigentas —
leitenantas Richard Gress, civilėje
tarnyboje Kassello konservatorijos
direktorius, solistas smuikininkas
Walter Beyer (civilėje tarnyboje tal-

kos metu Krefeldo simfoninio or-
kestro koncertmeisteris) ir Kauno Di-
džiojo Teatro operos orkestras.

Koncertas paliko gražų įspūdį. P.
Richard Gress vadovavimas persunk-
tas geru skoniu ir stiliaus nujauti-
mu. Ypač įspūdingai ir sklandžiai
praėjo paskutinis programos nume-
ris — simfonija G-moll, pravesta
griežta klasikinė linija, glaudžiai prisila-
ikant Mocarto teksto. P. Walter
Beyer pasirodė kaip geras smuikinin-
kas, turįs išraiškos pilną, skambų ir
šviesų toną, švarią techniką, įspūdin-
gu Mocarto koncerto atlikimu įrodė
ir gilų klasikinės muzikos stiliaus su-
pratimą. Gerai skambėjo ir operos
orkestras, ypač jo pirmieji smuikai.
Paskutiniame programos numeryje
čia antrojo koncertmeisterio vietoje
grojo ir p. Walter Beyer.

Koncertantai turėjo nuoširdaus pa-
sisekimo; Savitarpinės Pagalbos
vardu jiems buvo įteiktos dovanos.
I koncertą atsilankė nemaža vokiečių
kariuomenės atstovų; šiaip publikos
galėtų būti ir daugiau.

V. Jakubėnas

Naujų Metų Linkėjimai

Nauji Metai, Nauji Metai!
Naujas kuinas, nauji ratai.
Irkit, keinės, plyškite, batai, —
Jūs užlopyt nauji metai!

Šiąja proga ašei noriu
Reformuoti kalendorių,
Kad jisai pagal mūs norą
Pranašautų gerą orą.

Pranašysčių yr visokių,
Pripažinti nenoriu jokių.
Tik bendrai linkėti trokštu,
Kad nė vienas neužtrokštu.

Darbininkams

Jūs visus šiandieną kviečiu
Neužmiršt stachanoviečių.
Ta daina gana nuobodi —
Prisiminkim nors tą žodi.

Gdytojams

Didis sąjūdis štai kyla
Prieš dėmėtąją bacilą.
Jau ir laukti nusibodo —
Pacientai nesirodo.

Rašytojams

Mieli broliai literatai,
Štai ir jums naujieji metai.
Visos gairės, rodos, aiškios,
Bet vis vakuumas reiškias.

Muzikams

Jums linkiu skambausio tono,
Virstant Maskvai jau ant šono.
„Draugas“ Stalinas ten žada
Jūs pakviesti i dekadą.

Dailininkams

Jeigu pernai kas iš jūsų
Sėdot piešti „tėvo“ ūsų,
Šiandie nuoseklūs jūs būkit:
Dar ir barzdą jam prisikiūt.

Zurnalistams

Jums linkiu nenusiminti:
Greitai rasti gerą mintį,
Išsikępti riebia anti
Ir gerai užpilti danti.

Studentams
Studuoti gali viską,
Abstrakčiai net ir sosiską.
Konkrečiai gi pasimokyt
Su kortelėm negalvokit.

Artistams
Aš artistų nepažįstu,
Bet linkėt ir jiems čia drįstu:
Tik scenoje tevaidinti,
Nesivaldyt pamėginti.

Dainininkams
Kipro balsą kad turėčiau,
Dainininkams palinkėčiau:
Neaiškių netraukt refrėnų,
Vis naujų kiekvieną dieną.

Kailių keitėjams
Gerą proga šiandien gavot,
Baigti amata šį savo.
Viskas puikiai apsimoka,
Nes už kailius dar primoka.

Draugas CIN

Laimingų Naujų Metų

linki visiems savo rūkytojams
ir bendradarbiams

Tabako ir Papirosų fabrikas
„AROMATAS“
Ostland G. m. b. H.

Laimingų Naujų 1942 Metų

linki savo rūkytojams
ir bendradarbiams

Tabako ir Papirosų fabrikas
„Zefiras“

Laimingų Naujų Metų

linki cukrinių runkelių
augintojams ir savo
bendradarbiams

„Lietuvos Cukrus“

ROMA. Vyriausybės žiniuose pra-
nešama, kad nuo 1941 m. gruodžio
13 d. 12 val. galiojančio įstatymo
prasmė Italija laiko priešo kraš-
tais Gvatemalą ir Kuba.

RIO DE JANEIRO. Čia gauto-
mis iš Vašingtono žiniomis, iš Bal-
tųjų Rūmų sekretoriaus Early pa-
reiškimų matyti, kad JAV visuome-
nė Rooseveltto manifestą filipinams
laiko Filipinų salų netekimo nusa-
kymu. Early įsakmiai pabrėžė, kad
nėra jokio pagrindo Rooseveltto ma-
nifestą aiškinti, kaip JAV tautos pa-
ruošimą tokiam nuostoliui.

Sveikiname Naujųjų 1942 metų pro-
ga visus savo klientus ir bendradarbius

A. A. B-vė „GAUBLYS“

Kaunas, Laisvės alėja 45 telef. 21162

Valstybės Draudimo
Valdyba Kaune

Draudžia nuo ugnies:

Fabrikas, įmonės, trolejus, prekybos namų turta
ir pan.

Informacijos visais draudimo reikalais tešiu

Valstybės Draudimo Valdyba Kaune

Michkevičiaus g. 5. Tel.: 21383, 26446, 26714
ir vietinės draudimo Inspekcijos bei agentai.

linki savo gerbiamiems klientams laimingų Naujų Metų

Valstybinis Metalų Apdirbimo
Pramonės Trestas

Sveikina Naujųjų Metų proga visus
savo įmonės klientus ir bendradarbius

Valst. Spaustuovė

„ZAJBAS“

savo gerb. klientams ir bendradarbiams
linki laimingų Naujųjų 1942 Metų!

Naujų 1942 Metų proga
visiems savo klientams
linki laimingiausių metų.

Valstybinis Poligrafijos
Pramonės Trestas.

Kaunas, Grunvaldo g-vė Nr. 14. Telef. 29151

Valstybinė Leidykla Kaune

sveikina visus savo bendradarbius — rašytojus, skai-
tytojus ir kitus rašto žmones Naujųjų Metų
proga.

Laimingų Naujų 1942 Metų
linki savo klientams
ir bendradarbiams

Stiklo fabrikas „Aleksotas“

Veiverių pl., telef. 22157

VALSTYBINIS ALIEJAUS-
RIEBALŲ TRESTAS

Naujų 1942 Metų proga

sveikina visus savo bendradarbius ir klientus

Savo Gerb.

Klientus ir Gamintojus
Naujųjų 1942 Metų
proga sveikina

Kooperatyvas „Dailė“

Gumos išdirbinių Fabrikas „Inkaras“

sveikina visas savo gerb. klientes ir gerb. klientus,

Kuriuos darganų matų kiek leidžia dabartinės
aplinkybės Jus aptarnauja guminia avalyne

Direkcija

VALSTYBINIS STATYBINIŲ ME-
DŽIAGŲ PRAMONĖS TRESTAS

Naujųjų Metų proga sveikina visus
savo klientus ir linki geriausios kloties

Laimingų Naujų Metų

linki savo vartotojams
ir bendradarbiams

Valstybinė Jungtinė
Vaisvandenių d-vė
„VIENYBĖ“

Didžiųjų Tradicinių Švenčių proga sveikiname malonius kauniečius
ir mūsų įmonių svečius — lankytojus

1. Valgykla Nr. 1 – Laisvės al. 29-a	10. „ 11 – Valančiaus gt. 15	18. Kavinė Nr. 1 – Laisvės al. 25
2. „ 2 – Laisvės al. 80	11. Svetainė Metropolis – Laisvės al. 44	19. „ 3 – Laisvės al. 41
3. „ 3 – Savanorių pr. 111	12. Karininkų Ramovės sv. Mickevičiaus 13	20. Svetainė Nr. 7 – Valančiaus—Lukšio kp.
4. „ 4 – Laisvės al. 60	13. „Valgio“ svetainė – Vasario 16 d. gt. 2	21. Baras Nr. 1 – Daukanto gt. 7
5. „ 5 – Laisvės al. 24	14. Svetainė Nr. 1 – Laisvės al. 47	22. „ 2 – Laisvės al. 39
6. „ 6 – Laisvės al. 52	15. „ 2 – Vytauto pr. 2	23. „ 3 – Laisvės al. 34
7. „ 7 – Laisvės al. 9/13	16. „ 3 – Mickevičiaus gt. 20	24. Kauno D. Teatro b. Laisvės al. 51
8. „ 8 – Laisvės al. 11	17. „ 4 – K. Petrausko gt. 20	25. Paštininkų valgykla Laisvės al. 74
9. „ 9 – Laisvės al. 72		

„Valgio“ Trestas

Kauno Didysis Teatras

Trečiadienį, gruodžio 31 d., 18 v.
TRAVIATA
 Verdi 4 v. opera
K. Petrauskui dalyvaujant
 Bilietai nuo 0.50 — 2.50 RM.
 Abonent. bil. negalioja.

Penktadienį, sausio 2 d., 18 v. 30 m.
ARLEKINADA
 Drigo 2 v. baletas.
PIRŠLYBOS
 B. Dvariono 1 v. baletas.
 Bilietai nuo 0.40 — 2.00 RM.
 Abonent. bil. galioja.

Šeštadienį, sausio 3 d., 15 val.
TARTIUFAS
 Moljero 5 v. komedija.
 Bilietai nuo 0.20 — 1.00 RM.
 Abonent. bil. galioja.

Šeštadienį, sausio 3 d., 18 v. 30 m.
KORNEVILIO VARPAI
 R. Planquette 4 p. komiška opera.
 Bilietai nuo 0.50 — 2.50 RM.
 Abonent. bil. negalioja.

Sekmadienį, sausio 4 d., 13 val.
VIEŠBUČIO ŠEIMININKĖ
 K. Goldoni 3 v. komedija.
 Bilietai nuo 0.20 — 1.00 RM.
 Abonent. bil. negalioja.

Sekmadienį, sausio 4 d., 18.30 val.
LOHENGRINAS
 R. Wagnerio 4 p. opera
K. Petrauskui dalyvaujant.
 Bilietai nuo 0.50 — 2.50 RM.
 Abonent. bil. galioja.

NAUJŲ METŲ

proga sveikiname ir siunčiame
 mūsų klientams ir bendradar-
 biams geriausius linkėjimus

AIB MAISTAS

Naujųjų 1942 Metų sulaukus
 sveikina visus kooperatyvus su
 jų 300.000 narių šeima

LIETŪKIS

Lietuvos Žemės Ūkio Kooperatyvų
 Sąjunga

Naujų 1942 Metų proga
 sveikina savo klientus

Alaus darykla „Ragutis“

Kaunas, Savanorių pr. 9–15.

Alaus Darykla ir
 Vaisvandenių Dirbtuvė
 „PERKŪNAS“

savo gerb. klientams ir bendradarbiams linki

laimingų Naujųjų 1942 Metų

Naujųjų 1942 Metų proga
 sveikina

„Pienocentras“

Naujųjų Metų proga

„Sodyba“

sveikina daržovių – vaisių augintojus ir visus
 savo klientus.

„Sodyba“

Valstybinis Malūnų ir Kepyklų Trestas su visomis savo įmonėmis
 Kaune, Vilniuje, Panevėžyje ir kitose Lietuvos vietose

LINKI LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

visiems miltų ir jų gaminių vartotojams

Tresto adresas: Kaunas, Laisvės al. Nr. 31-b.

- Jo telefonai: Valdytojas — 28696
- Gamybos sk. V-kas — 25937
- Finansų sk. V-kas — 23048
- Technikos sk. V-kas — 28694
- Administracijos sk. — 20781

Akc. B-vė
„STATYBA“
Kaunas, Laisvės Al. 16

Linki visiems savo užsakytojams ir bendradarbiams laimingų Naujųjų 1942 Metų

Nauju Metų proga
sveikiname mūsų gerb.
klijentus ir bendradarbius

Valstybinis
Spirito ir Degtinės Trestas

Naujų Metų proga
sveikina savo klijentus

Valst. Žuvies
Trestas

Laimingų Naujų 1942 Metų

linki savo įmonėms ir gerb. klijentams

Valstybinis Alaus Trestas

Naujųjų Metų proga sveikiname savo gerb. klijentus ir bendradarbius

„ŽALIAVŲ CENTRAS“
Kaunas, Laisvės al. Nr. 15

LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
LINKI SAVO KLIJENTAMS

KAUNO PRAMONINIŲ
GAMINIŲ PREKYBA

„Širdingai sveikiname Lietuvos linų augintojus, ūkininkus, šeimininkes ir mūsų bendradarbius

O.F.G.m.b.H. „LINAS“

Nauju 1942 Metų proga sveikiname ir siunčiame mūsų klijentams ir bendradarbiams geriausius linkėjimus

Kauno Vartotojų B-vė
„PARAMA“

Sveikiname mūsų gerbiamuosius klijentus su Naujaisiais 1942 metais

Zeitungsverlag und Druckerei
Kauen – Wilna
Buv. „Spindulys“

VALSTYBINIS DURPIŲ PRAMONĖS
T R E S T A S

NAUJŲJŲ METŲ PROGA

sveikina savo bendradarbius ir klijentus

Kaunas, Laisvės Al. 9

Kauno Jaunimo Teatras

Ketvirtadienį, 1942 m. sausio 1 d., 15 val.,
KALĖDŲ SENELIO NUOTYKIAI
 ir
PIEMENAITĖ IR KAMINKRĖTYS
 4 pav. inscenuota Anderseno pasaka
 Bilietai 0,30 — 0,80 RM
 Šeštadienį, sausio 3 d., 15 val.
KALĖDŲ SENELIO NUOTYKIAI
 ir
PIEMENAITĖ IR KAMINKRĖTYS
 4 pav. inscenuota Anderseno pasaka.
 Uždaras spektaklis profesinių sąjungų centro biuro nariams.
 Sekmadienį, 1942 m. sausio 4 d., 14 v.
12 BROLIŲ JUODVARNIAIS LAKSČIUSIŲ
 S. Ciurlionienės 4 pav. pasaka.
 Bilietai 0,30 — 0,80 RM
 Bilietai parduodami teatro kasoje kasdien nuo 10 - 14 ir nuo 16 - 18 val.

TEATRAS

Ožėškienės g-vė/str. 27.

Nuo 1942 m. sausio m. 1 d. Nauja idomi programa. Dalyv. Radio Pupų Dėdė (P. Biržys). Naujam pastatyme cigonų choras, vedamas P. Beresnevičiaus ir kupletistas J. Biržinis naujam repertuare. Daug aktualaus jūmorio ir satyros. Seansai: 18 ir 20 v. Sventadieniais 16, 18 ir 20 v. Bilietai parduodami nuo 12 iki 14 v. ir valanda prieš vaidinimą. Teatro tel. 21861.

Valstybinė Leidykla Kaune jau išleido įstaigoms labai svarbią ir praktišką knygęle „Algū mokesčiams išskaityti lentelės“.
 Knygelė paruosta pagal Generalinio Komisarą Kaune 1941. XI. 28. potvarkį. Kaina RM 1,—. Knygelė parduodama visuose Valstybinės Leidyklos knygynuose Vilniuje, Kaune ir kituose miestuose.
 5391(1)

Reikalingi:

KVALIFIKUOTAS VERTĖJAS
STILISTAS
 ir
RIMTAS PRITYRĖS VERTĖJAS.
 Aukštas atlyginimas.
 Kreiptis Kauno Miesto Savivaldybėn nuo 8 — 18 val. Laisvės al. 70, kamb. 26, telef. 24696. 5434(1)

I LAISVE

Kaunas, Duonelaičio 24.
REDAKCIJA interesantus priiminėja 12—13 ir 17—18 val. Telefonai: vyr. redaktoriaus 20520, red. sekretoriaus 21414, redakcijos 20530.
ADMINISTRACIJA dirba nuo 8 ligi 18 val., prieš sventadienius — nuo 8 ligi 15 val. Tel. 26375.
 Prenumerata (laikinė, siunčiant paštu) 1 mėn. užsiskaitiems 1 arba 2 egz. po 2 RM egzempliorius, užsiskaitiems daugiau kaip 2 egz. — po 1,50 RM egzempliorius. Pinigus galima siųsti paštu arba per Lietuvos Banko skyrius „Spaudos Žodis“ a. a. b. vardu (papr. ein. sask. Nr. 161560) Lietuvos Bankui Kaune.
 Skelbimai: Smulkūs skelbimai už kiekv. 15 žodžių arba jų dali: 1) darbo ieškantiems 0,30 RM; 2) darbo siūlantiesiems 1,50 RM; 3) pirkimo ir pardavimo reikalais 2 RM.
 Valdinių ir prekybinių įstaigų, įmonių, gydytojų ir pan. skelbimai 1 petito eilutė 0,50 RM. Skelbimai priimami administracijoje darbo metu ir talpinami sekančios dienos numeryje.
 Leidžia a. a. b. „Spaudos Žodis“ Spausdina „Žibū“ spaustuvė (Kaunas, Duonelaičio 24).

Sportas

ISPANIJA — ŠVEICARIJA 3:2

Valencijoje įvyko tarpvalstybinis futbolo rungtynės Ispanija — Šveicarija. Septyniolikta abiejų kraštų susitikimą žaliroje vejoje laimėjo ispanai 3:2 (1:1). Jau ketvirtoje minutėje ispanai pasiekė įvarčio (Composo nuopelnas), bet šveicarai pajėgė išlyginti (kairiojo sparninio Kappenbergerio šūvis). Antrame kėliny iniciatyvą suima ispanai ir užgula šveicarų vartus. Mūdo įkerta du gabalus, ir pasekmė šokteli iki 3:1. Susižeidus ispanų vartininkui, šveicarai keturios minutės prieš rungtynių pabaigą pasekmę sušvelnina iki 2:3. Įvartį įkerta pusdešinys puolikas R. Aebi.

TRUMPAI IŠ VISUR

— Davose prasidėjo tradicinis ledo ritulio turnyras dėl Spenglerio taurės. Pirmose rungtynėse žaidė dvi šveicarų komandos: HC Davos ir Montcheisi Lausanne. HC Davos pasirodė aiškiai pranašesnė ekipa ir laimėjo aukštą pasekmę — 14:2 (3:0, 5:1, 6:1).
 — Berlyno sporto rūmuose viešėjo SK Pressburgo ledo ritulio komanda ir pralaimėjo vietos Rot-Weiss 1:17 (1:0, 0:8, 0:9). Įdomu, kad pirmas trečiaikis prie minimalės pasekmės baigėsi slovakų pergale, tik vėliau svečiai galutinai sugniužo.
 — Vis daugiau Vokietijoje populiarėja krepšinis, kuris prieš kiek laiko nebuvo ypatingai mėgiamas. Daug reikšmės turi Elzaso ir Generalinės Gubernijos krepšinio komandos, kurios sukurstė susidomėjimą. Sausio 18 d. Budapešte įvyks tarpvalstybinės rungtynės Vengrija — Vokietija. Vasario mėn. projektuojami turnyrai Krokovoje, Varšuvoje ir Litzmannstadte.

HANDELS- UND KREDITBANK

A. G.

gegründet von der Dresdner Bank, Berlin

KAUEN

LAISVĖS - ALLEE 56
 Telef. 29884, 29885, 29891

Collegą

Viktorą Gulmaną,
 mirus tėvui, užjaučia

K. Čerkeliūnas, D. Galaunė, J. Kaupas

Kauno Miesto Sveikatos Valdybos Viršininkui
U-roi Zymantui Vytautui,
 liūdinčiam dėl tėvelio mirties, reikiame nuoširdžią užuojautą
 III-čios Poliklinikos Vedėjas ir tarnautojai

SMULKŪS SKELBIMAI

Siūlo darbo

Reikalinga prityrusi mergaitė, mažai šeimai. Pageidaujama rekomendacija. Rūtų g-vė 10, tel. 21655. 5212(2)
 Reikalinga tarnaitė, mokanti šeimninkauti, prie 3 asmenų: vyro ir dviejų vaikų: 7 ir 9 metų. Kreiptis: Kampe g-vė Nr. 4, b. 3 nuo 15 val. kasdien. 5215(1)
 Trijų asmenų šeimai reikalinga šeimninkė, mokanti vokiečių kalbą. Atlyginimas geras. Kreiptis: Duonelaičio g-vė 25, bt. 5. 5454(1)

Reikalinga ateinanti moteris - mergina. Pageidaujama su rekomendacijomis. Kreiptis Višinskio 54a, nuo 13 val. 5225(2)
 4 asmenų šeimai reikal. mylinti vaikus namų šeimninkė. Atlyginimas geras. Radvilėnų 54, b. 2, tel. 28056. 5431(1)

Mažai šeimai reikalinga tarnaitė. Kreiptis nuo 17 val. Ciurlionies 25, — 2. 5417(1)

Ieško darbo

Prityręs auto dažytojas - špricuotojas ieško darbo. Siūlyti: Kaunas, Girštupio g. 13, b. 1, B. Ragauskui, tel. 26876. 5208(5)
 Pagyvenusi inteligentė, mokanti daug kalbų, ieško auklės arba šeimninkės vietos mažoje šeimoje. Zanavykų 10, b. 2. (II aukštas). 5426(2)

Parduoda, perka

Parduodami įvairūs indai, Larousse enciklopedija iš 13 tomų, stilingi saliono baldai, vaiko lovelė ir kt. Apžiūrėti kasdien 18—19 val., Vaišganto 12a, butas 1. 5338(3)

Parduodamas naujas 7 lempų „Philips“ 1940 m. modelio radijas. Sužinoti Savanorių pr. 204 b. 1. 5363(2)

Perku radio lempas ir įvairias dalis. Keičiu medžiagą. „Radioelektrotechnikos“ d-vė, Savanorių 212, tel. 24705. 5182(7)

Parduodama anodinė baterėja, labai didelė, tinkama radio kaimui. Kreiptis: Kaune, Laisvės al. 10, Technikos B-vė, tel. 21870 5433(1)

Parduodama dvi šviesios spalvos ažuolinės spintos 180x190. Sužinoti Kanto g-vė, Baldų dirbtuvė. 5408(1)

Skubiai pirksiu elektrinį šildymo pečiuką, vaiko lovelę ir sport. vežimėlį.
 Skambinti tel. 28529 nuo 18 — 19 val., Kėstučio 38, b. 12 (kieme). 5230(1)

Parduodu arba keičiu į vyr. dviratį rašomą mašinėlę „Continental“, veidrodį - triumo ir patefoną su plokštelėmis.
 A. Panemunė, Pušų 5 nr. bt. 2. 14 — 16 val. 5432(1)

Parduodamas 4 lempų „Philips“ radio aparatas ir „Adler“ rašomoji mašinėlė. Šančiai, Juozapavičiaus pr. 72, b. 10. 5430(1)

Parduodamas gerai išlaikytas radio aparatas „Minerva“, 5 lempų, 3 bangų, tinklinis. Sužinoti Savanorių pr. 264. But. 3. E. Potašovas. 5396(2)

Pirksiu bufeta, sofą su dviem foteliais ir staliuką, langams ir durims portjeras, kilimus. Siūlyti telefonu 23289 nuo 9 iki 16 val. 5398(1)

Butai ir kambariai

Rimtas, nerūkęs tarnautojas ieško atskiro kambario be baldų, netoli Vytauto prospektu, Žaliakalny ar Vytauto Kalne. Pranešti darbo metu tel. 28249—26 arba administracijon. D. 5339(2)

Tarnautojas ieško kambario su atskiru įėjimu senamiesty arba miesto centre. Siūlyti telef. 22365 nuo 8—12 ir 14 — 19 val. arba Senamiestio g. Nr. 6, — Knygynas. 5428(2)

Ieškau buto 2 kamb. ir virtuv., nurodžiusiam 100 rb. Telef. gelež. stotis 79. 5421(1)

Senam žmogui reikalingas 3 mėnesiam kambarys netoli Vytauto pr. Nurodžiusiam 100 Rb. Marilando g. 8 Nr. b. 3. 5397(1)

Duosiu 500 Rubl., kas suteiks ar nurodys miesto centre kambarį. Telef. Nr. 24516, Maksimavičius, Aušros 13, but. 5. 5427(3)

Ivairūs

JEI IŠVERSTI KĄ NORS REIK, I SAPIEGOS 6 EIK.

Provincija vertimus gali siųsti paštu. Smulkesnių informacijų reikalauti laiškais. Atsakymui įdėti pašto ženklą. Kaunas. „Piunksna“, Sapiegos 6, tel. 23727. 4182

Jeį pataisyti, parduoti, nupirkti ar keisti ką nors reik, į Lukšio 12 Dviratčių dirbtuvę eik! 5149(1)

Prof. med. dr. J. KUPČINSKAS, vidaus ligų gydytojas
 sugrįžo, ligonius priima nuo 10 — 14 val. ir nuo 15 — 19 val. Maironio g-vė 30, telef. 23231. 5399(1)

Priimami baldai, paveikslai ir kiti smulkūs daiktai pardavinimui. Komiso prekyba, Kaunas, Laisvės al. Nr. 40. Telefonu siūlyti 24215. 5214(2)

TAISOMI įvairių firmų amžini plunksnakočiai; taip pat perkami plunksnakočiai bei jų dalys.
 Knygynas „ANTIKVARAS“, Kaunas, Lukšio g-vė Nr. 12, Tel. 27103 5122(2)

Mechaninė D-vė Šančiai, Juozapavičiaus pr. 61. Priimami įvairūs mechaniški, tekimo ir autogeno virinimo darbai, kraunami akumuliatoriai. Perkami motociklai, dviračiai, siuv. mašinos ir jų dalys, radio lempos ir kt. lauzas.
 Prašau įsitikinti. Č. Naktinis. 5429(1)

B-vė „VARSA“ daro įskabas, med. raides ir kitus užrašus. Atlieka dažymo — dekoravimo, tapetavimo ir kitus kambarių remonto darbus.
 Kaunas, Laisvės al. 3a, telef. 26856. 5422(3)

Šturui Antanui, radijo pardavimo atstovui, už paaukotą mums kaip visiškai neturintiems radijo aparatą, nuoširdžiai dėkojame.
 Alfa ir Jurgis Kudarai.

S. m. gruodžio mėn. 29 d. kelyje pamečiau ilgais aulais batą. Radusį prašau gražinti už atlyginimą Mickevičiaus 30, b. 2. 5423(1)

1941. XII. 1 pamestą Viktorijos Karnuševičienės darbo liudijimą, duotą Siuvyklos Prima 4, tel. 27533, laikyti be vertės. 5400(1)

Pranešu, kad nuo 1942 m. sausio 1 d. savo radiotechnikos laboratoriją likviduoju.
 Prašau gerb. klientus savo paduotus aparatus ir kt. taisymsi daiktus iki 1942 m. sausio 15 d. atsiimti.
 Nurodytam terminui praėjus, už neatsiimtus daiktus neatsakau.
 V. Raudonio
 Radiotechnikos Laboratorija, Šiauliai, Savanorių g. Nr. 2. 5148(3)

Kas žinot apie Povilą Rakšį, buvusį Biržų nuov. viršininką, bolševikų su šeima išvežtą birželio 12 d., prašome pranešti J. Rakšniui, Panevėžys, Prekybos mok. 5425(1)

Kas žino kur randasi Kauno gvy. Juozas Alinskas, prašau pranešti A. Stanaičiui Kaune, Lukšio g-vė Nr. 33, tel. 21463.
 Pranešėjui duosiu 100 rub. 5409(3)

Pranešimas

Lietuvos geležinkelių II Eksploatacijos ruožas praneša visiems padavusiems prašymus į geležinkelių stočių agentams ruošti kursas, kad IV laidoje mokslas prasidės 1942 m. I. 7 d. 8 val. Kaune, Ciurlionies g-vė Nr. 12, kursų salėje.

Šiuos kursus galės lankyti tik tie padavusieji prašymus piliečiai, kurie jau yra pristatę arba iki I. 7 d. pristatys šiuos dokumentus:

1. Prašyma,
2. Gyvenimo aprašyma,
3. Metriką arba valdžios įstaigos patvirtintą paso ištrauką,
4. Mokslo pažymėjimą,
5. Paskutinės darbovietės pažymėjimą, o jei dirbo pripuolamam darbui arba žemės ūkyje — tai valdžios viršaičio arba miesto savivaldybės atitinkama pažymėjimą.
6. Vietos policijos išduota ištikimybės liudijimą,
7. Geležinkelio daktaro liudijimą, kad tinka sveikatos atžvilgiu I kategorijai.

Nepristatę šiuos dokumentus į kursus priimti nebus.

II Eksploatacijos ruožo Viršininkas. 5452(3)

POPIERIAUS FABRIKAS PETRAŠIŪNUOSE

praneša, kad nuo 1942 metų sausio 1 dienos papr. ein. s-fos numeris Lietuvos Banke, Kaune, bus 5012.

Popieriaus Fabrikas Petrašiūnai. 5424(3)

Pranešame Malonų Klientų dėmesui, kad nuo 1942 m. sausio mėn. 1 dienos

Centrinio Vaistų Sandėlio

einamąją s-tą Lietuvos Banke Kauno Skyriuje Nr. 152006 pakeitė į Nr. 6035.

Centrinis Vaistų Sandėlis 5404(1)

Gerb. klientų žiniai

pranešame, kad nuo 1942 m. I. mėn. 1 d.

mūsų paprastos einamosios sąskaitos LIETUVOS BANKE, Kaune, numeris

bus 3102

VALST. SPAUSTUVĖ „ŽAIBAS“

Auto Valdyba

prašo atsiimti paunks

prieš 1941 m. liepos mėn. 1 d. Kauno Užmiesčio Autobusų stoties Bagazo skyriuje apsaugoje daiktus.

Daiktus atsiimti ligi 1942 m. sausio mėn. 15 d. Iki sakytam laikui neatsiimti, daiktai bus parduoti.

SKELBIMAS

Pranešame kad Trakų Apskr. Vartotojų Kooperacijos Sąjunga, einant valdžios nutarimu, yra likviduojama.

Prašome kreditorių ir suinteresuotų asmenų, turinčių pretenzijas į minėtą sąjungą, pareikšti jas raštu ligi 1942 m. vasario mėn. 1 dienos.

Pretenzijoms pareikšti adresus: Vilnius, Uosto gatvė 4, butas 3. Trakų apkoopsąjungos likvidatoriai. Vėliau pareikštos pretenzijos nebus priimtos.

Likvidatoriaus. 5435(1)

Rytų karo charakteris

Rašo Oberstleutnant George Soldan

Kiekvienas šio karo žygis vokiečių vadovybę pastatydavo vis prieš kitokio pobūdžio uždavinius. Ryšium su tuo parodyti prisitaikymo sugebėjimai liūdydavo apie tobulą karinių galimybių apvaldymą ir aukščiausią strateginio kombinavimo dvasią. Tikslas visada būdavo — sunaikinti prieš karines jėgas. Tačiau ligi šiol būdavo padaroma tokiu mastu, jog tatai atrodydavo vos įmanoma, ir dažniausiai nuostabių greitumu visuose karo laukuose prieš kiekvieną priešą.

Todėl buvo neišvengiama, kad prasidėjus karui prieš bolševikus birželio pabaigoje plačiausi sluoksniai taip pat tikėjo šį žygį būsiant trumpą. Žinomas šveicarų karinis rašytojas, gen. štabo plk. Daeniker, neseniai paskelbė straipsnį „Schweizerische Monatsschrift fuer Offiziere“ žurnale, kur jis teigia, kad šitokios pažūros vokiečių karinėje vadovybėje net iš pat pradžių nėra buvę. „Kai operacijos nusitęsė mėnesiais“, rašo jisai, „vokiečių vadovybei buvo primateama netiksliai laikyti apskaičiavus, tartum šį būtų maniusi šį žygį atliksianti trumpu laiku ir lyg ji būtų tatai paskelbusi“. Toliau Daeniker nurodo, kad „jeigu kas nors bent kiek teisingai buvo

painformuotas apie sovietų armijos pajėgumą, tai tikrai vyriausioji vokiečių karinė vadovybė“. Toliau jis konstatuoja: „Nors numatytuose kariavimo metoduose viena kita smulkmena ir nebuvo pramatyta, tačiau kompetinguose sluokniuose būdavo kartkartėmis pabrėžiama, jog prasidėjus karui su Rusija tektų grumtis ilgai ir kietai ir jog pasaulio opinija, teisingai neįsivaizduojanti tikrosios padėties, būsianti didžiai nustebinta“.

Tas nustebimas šiandien jau vyrauja plačiuose sluokniuose. Prie to prisidėjo du dalykai: kare su Suomija 1939–40 m. sovietai nepanaudojo savo modernių kovos priemonių, nenorėdami jų per anksti išduoti; kita vertus, aname žygyje jie teparodė tik labai menkus karinius sugebėjimus. Matyt, kaip tik šitas žygis, surištas su atidžiu stebėjimu vokiečių kovos metodu, taip išpūdingai pasireiškusių prieš tai buvusiose kovų laukuose, bolševikus paskatino nepaprastai energingai ir greitai ginkluotis, ruošti ir persiorganizuoti.

Visomis priemonėmis jie bandė pakelti savo ginkluotosios jėgos galią ir smogiamąją jėgą. Ginkluojamasi buvo su brutaliu beatodairišku, nekrepdant dėmesio nei į tautos gyvenimo lygį, nei į paprasčiausias gyvenimo reikmenes, paliekant nuošaliai visa, kas negalėjo tarnauti tam tikslui. Be ribų buvo semiamasi iš tos didžiulės, nuo seno šauniai karingai nusiteikusios žmonių masės. Ukines, o ypatingai pramonines jėgas (kurias visi buvo linkę per menkai vertinti) bolševikai mokėjo tikslingai pritaikyti moderniajai karo medžiagos gamybai. Šiandien apie tai jau nebėra ko nė kalbėti. Ligšiolinė karo eiga tatai labai aiškiai įrodė. Be sovietų valstybės nėra pasaulyje kitos tokios šalies, kuri pakeltų tokias kraujo aukas, kuri galėtų netekti milijonų belaisvių ir tokių ginklų kiekių ir vis dėlto dar negulėtų bejęgė per trenktą ant žemės. Sovietai, priešingai, rodo europiečius stačiai stebinantį nejaudrumą ir atsparumą, kuris jiems tuo tarpu vis dar tebeleidžia sudarinėti naujus gynybos frontus. Milžiniški žmonių ir medžiagos nuostoliai jų generolų nejudina, lygiai kaip ir žemesnysis sovietų vadas per šimtus savo dalinio lafonu vis veja į vokiečių ugnį tikrai mirčiai iš anksto pasmerktus rezervus.

Tik tas, kuriam teko Didžiajam kare išgyventi vieną iš masinių rusų puolimų, turės kuklų vaizdą to,

kas šiandien darosi Rytų fronte. Taip, kuklų! Mat, anuomet caro kareiviai kariškai buvo daug menkesni, tuo tarpu kai šiandien bolševikai bent jau prilygsta, o dažnai netgi perviršija. Minų laukų plotai ir dažnumas nemažėja. Iš Sibiro atgabenti nauji daliniai, baltai aprengti ir pritaikyti žiemos gamtai, laikosi ten, kur dešimtį kartų sumuštos divizijos vaju, rodos, žlunga. Lapkričio 16 d. viena divizija turėjo penkias valandas atkakliai kovoti dėl vietovės prie štabo būstinės, kol bolševikai pamatė, jog vokiečius atmušti neįmanoma. Jie tenai paliko penketą šimtų puikiai žiemos karui paruoštų kareivių lafonu. Tai tik vienas iš daugelio pavyzdžių, rodančių tą atsparumą, kuriuo dar ir šiandien tebekovoja priešas, nors kraujas jam plūsta iš tūkstančių žaizdų. Iš kovojančių vokiečių divizijų nėra nė vienos, kuri nebūtų turėjusi patirti panašiu, jeigu ne dar sunkesnių kovų.

Cia tikslas siekia daug toliau, kaip buvusiuose žygiuose: čia reikia eina nebe vien apie priešą karinės jėgos perbėškima, bet apie bolševikų sistemos sunaikinimą; reikia

nukreipti pavojų, kurio rimtumo niekada nebus galima per daug įvertinti, reikia pašalinti spaudimą, kuris vieną dieną galėtų sutriuškinti Europą. Tatai jau šiandien pakankamai išaiškino dabartinis žygis, pirma laiko atidengęs tam tikslui parengtas priemones. Kaip minėtasis šveicarų generalinio štabo karininkas sako, turime reikalą su „naikinamoju karu, maždaug kaip antikos laikais, kada siekiama ligi pačios tautos substancijos... Karas eina ligi paskutiniųjų...“

Juo toliau eini į Rytus, juo aiškiau tatai jauti. Nėra ženklų, kad vokiečių naikinamieji smūgiai atvertų akis ir parodytų, jog bet koks pasipriešinimas beprasmiškas. Frontai vis sulopomi, vis naujos masės metamos į kautynes, neužleidžiama nė viena pėda žemės, kurios nereikėtų vokiečių kareiviams aštriai atkovoti. Jiems vistiek, kas bolševikus įspraudė į tuos geležinės drausmės rėmus — žydiškasis komisaras ar kas kitas. Toji drausmė yra, ir su ja reikia skaitytis. Šio žygio metu sovietams yra pasisekę ją atstatyti ir po didžiųjų naikinamųjų kautynių. Turima išpūžio, kad juo labiau ar-

tėja bolševikinių valdovų paskutinė valanda, juo brutaliau jie naudoja terorą, su kurio pagalba jie padaro sau paklusnius žemiausiam kultūros laipsny stovinčius bevalius žmones, ir juo beatodairiškiau jie reikalauja iš savo kariuomenės ginti kiekvieną kvadratinį savo žemės metrą.

Tokiu tati būdu Rytų karas ir bendrai pažvelgus atrodo supranta-mesnis. Dažnai, ypatingai užsienyje, reiškiami pažiūra, kad bolševikų armijos vokiečių šalinąsi ir nestoją į kautynes. Kai kam, nepažįstančiam mūsų laiku karo sąlygų, vaide-nasi metodai, panaudoti prieš Napoleoną. Be abejo, Rytų fronte nėra fono, kuris eventualiai kautynių vengiančiam ir besitraukiančiam priešui nustatytų tam tikras trauki-mosi ribas. Genialioji vokiečių strate-gija su tuo skaitėsi nuo pat prad-žiū. Ji suruošė didžiulias naikina-mąsias kautynes ties Baltstoge ir Minsku, ties Smolensku, Vakarų Ukrainoje, prie Gomelio, prie Veli-kija Luki, Kijevo, Briansko ir Viaz-mos. Iš nutvėtų įsakymų aiškiau-siai matyti, kad sovietų vadovybė nė vienoje žygio fazėje iš principo ne-galvojo apie pasitraukimą ar kauty-nių vengimą. Visada jie stengdavosi laikytis stipriuose sektoriuose, daž-nai paruošose pozicijose, kad su-stabdytų tolimesnį vokiečių veržim-ąsi, kuris vieną dieną neišvengiamai turėjo privesti prie katastrofos šalies pasipriešinamąją galią. Labai gerai tatai pramatydami, bolševikai ir reikalavo išverti ir kovoti netgi visiškai beviltiškoje padėtyje.

Iš to iškyla visas šių grumtynių sunkumas. Norėti juos sumažinti reikėtų mažinti vokiečių Rytuose pa-rodytą karzygiškumą, kokio dar nie-kad nėra buvę. Tačiau juo negalima vertinti vien kautynių požiūriu. Į tikrąją didybę jį iškelia neįsivaiz-duojamų sunkumų ir trūkumų pa-kėlimas. Apie toki karzygiškumą Clausewitz šneka, nagrinėdamas Di-džiojo Karaliaus (Friedricho Didžio-jo) žygdarbius pačiais sunkiaisiais Septynerių metų karo laikais. Visi tie sunkumai, į kuriuos pažvelgus širdis plyšta, kaip tada, taip ir šiand-ien negali pakirsti armijos dvasios ir jos karinių dorybių, nes viską į gera paverčia galingas pasitikėji-mas karvedžio didebe ir neklaidin-gumu.

O kur galas? Šis žygis siekia tri-jų karinių tikslų: pirma, sunaikinti bolševikų karinę jėgą; antra, sudau-žyti svarbiausiuosius ginklavimo centrus; trečia, užtikrinti tas sritis, kurios Europai reikalingos, kad šis kontinentas galėtų atsispirti bloka-dai. Po keturių mėnesių karo tie uždaviniai dišele dalimi išspręsti. Jų galutinį sutvarkymą klimatinės sąlygos fronte gali užžesti, bet kad jie bus sutvarkyti, tai klasiamo ne-gali būti iš viso. Pabaigoje bus ne kurios nors vyriausybės kapituliaci-ja, bet užbaigimas vokiečių valios — visiems laikams išvaduoti Europą nuo bet kokio rimto bolševikų spaudimo. Taigi, kalba eina ne apie tolimą, kone betikslį veržimąsi į beribę Rusijos erdvę. Europos konti-nentas turi savo natūralines ribas. („Kauener Zeitung“).

Naujuosius Metus

Ir vėl vieneri metai nuslinko į ne-grįžtančią praeitį, į bekrastę amžinybę. Šiandien juos palydėdami, ma-tom, kad tai buvo nepaprasti metai, bet vieni nemelčiausių žmonijos is-torijoj. Jie palieka labai liūdną pa-likimą — po visą žemės rutulį išsi-plėtusį karą, liepsnojančius penkis kontinentus. Panašių metų žmonijos istorijoj mažai tėra buvę.

Prisiminus savus reikalus, taip pat reikia pažymėti, kad šiandien baigiam-i metai su savimi nusineša daug ir mūsų iškentėtų kančių, daug aša-rų ir skausmų. Pirmoji jų pusė ypač buvo mūsų tautai juoda ir tragiška. Ir tas laikotarpis niekuomet neišny-ko iš mūsų atminties, ypač baissio-sios birželio 14—18 dienos, kai iš sa-vo tėvynės, nuo savo artimųjų bu-vo plėšte atplėšta dešimtys tūkstan-čių lietuvių ir baltiausiose sąlygose išgabenta kažkur į tolimiausias sri-tis. Kiek jų ir kur dabar sutinka Naujuosius Metus?

Tačiau nėra ir tamsiausios nak-ties, kurioj nežibėtų viena kita žvaigždė. Šviesių dienų yra buvę ir praėjusiuose metuose, viena jų ir yra birželio 22 d., kai galingoji vo-kiečių armija pasijudino smogti mirtino smūgio didžiausiam Europos priešui, kai mes atsikvėpėm nusi-krastę bolševikinio košmaro. Kaip tuomet staigiai sujudo, sukruoto visas mūsų gyvenimas, kai nebeliko ne-prašytų svečių, kai padvelkė laisvės vėjas... Tokios dienos tai šviesūs pragiedruliai danguje.

Taigi, praėjusieji metai pareikala-vo daug visokeriopų iš mūsų aukų. Praūžęs per mūsų kraštą karo vie-sulas taip pat paliko savo pėdsakus, tačiau vis dėl to mes galim pasi-guosti, kad dar blogiau neatsitiko. Juk buvo bolševikų grasiinta nepa-likti akmens ant akmens. Po istori-nių birželio mėn. įvykių mūsų visas gyvenimas, nors ir sunkiose karo me-to sąlygose, kai visas dėmesys krypsta į frontą, pamažu tvarkosi ir grįžta į normalią vagą. Pradėjo vėl atgimti kultūrinis gyvenimas, plėčiu baru varomas švietimo dar-bas, tvarkomos ir kitos sritys.

Tokiose sąlygose mes pradėdam Naujuosius — 1942 — Metus. Greičiausiai ir jie bus nelengvi, parei-kalavas nemaža darbo ir vertybių. Tačiau tie dalykai neturi mus gėsin-tinti, nes kitos Europos tautos dar daugiau aukoja. Neturi mus gėsin-ti nei žymiai karo metais susiaurė-jęs gyvenimas, nes tai neesminis reikalas. Svarbiausia gi, mes visi Naujaisiais Metais turim gražiai ir broliškai sugyventi, turi išivyrauti tikros vienos tautinės bendruome-nės vienybė. Rimtais laikais visokias smulkmenas ir asmeninius reikalus bei ambicijas tenka stumti į šalį, kad jie netrukdytų svarbesnių uždavi-nių. O dėl visa kita, taip pat ir dėl mūsų išvežtųjų tai galima vieno-filosofo žodžiais pasakyti: „Viskas laiku ateina tam, kas moka laukti“.

Žinios apie pasaulio lietuvius

— New Yorko lietuvių laikraščiai susijungė į Lietuvių Spaudos Klubą, kuris mini penkerių metų sukaktuves. Sukakčiai paminėti iš-rinktas 3 narių komitetas, pirminin-kaujamas „Tėvynės“ redaktoriaus Pr. Bajoro.

Lietuvių Spaudos Klube buvo lai-komos paskaitos apie lietuvių tautinį judėjimą Amerikoje, Jungtinėse Valstybėse. Mat, šiemet sueina 65 metai nuo to judėjimo pradžios Amerikoje. Anuo metu dar negausi lietuvių imigracija Amerikoje irgi pradėjo savarankiškai organi-zuotis. Pradėjo steigtis lietuvių draugijos, parapjijos, atsirado pir-mieji lietuvių laikraščiai.

— Lietuvių laikraštis „Vienybė“ ryšium su gautomis žiniomis apie masinį lietuvių tremimą iš Lietu-vos bolševikų okupacijos metu rašo:

„Kas galį aprašyti tų nelaimin-gųjų tremtinių ir jų artimųjų, li-kusiųjų Lietuvoje, verksmą aša-ras ir dantų griežimą? Dešimtys tūkstančių lietuvių žiauriausiu bū-du, mirčiai tykojant, buvo priversti palikti savo tėviškę ir važiuoti. Kur? Kodėl? Už ką? Tik todėl, kad jie, būdami lietuviai ir mylėdami savo gimtąjį kraštą, norėjo dirbti ir gyventi savo tėvynėje.“

Raudonieji bandant išvežti į Sibi-ro glumą tūkstančius darbininkų, inteligentų, valdininkų, profesiona-lų, ūkininkų, drauge su jų šeimo-mis ir mažais kūdikiais. Kur jie yra šiandien? Koks jų likimas? Kas jiems išties pagalbą ranką? Mes, Amerikos lietuviai, kurie

Kur gi yra Amerikos karo laivynas?

BUENOS AIRES. „Kur yra Jung-tinių Valstybių laivynas?“ klausia žinomas anglų karinis apžvalginin-kas Liddle Hartas viename specia-liame pranešime laikraščiui „Critica“. Tame pranešime jis nurodo, kad anglai yra labai susirūpinę pa-dėties plėtojimuis Rytų Azijoje ir Ramiajame vandenyne. Liddle Har-tas rašo: „Trečiąją karo savaitę pa-dėtis, be abejo, žymiai pablogėjo. Tai yra pasekmė pradžioje patirtų pralaimejimų. Šalia ofenzyvos Mala-jų pusiasalyje, japonai ir jūroje vis didesniu mastu atlieka sėkmin-gus karo veiksmus. Jų konvojai be žymesnių sunkumų pasiekė Malajų salyną ir išaišino kariuomenę svar-biose Anglijos ir Šiaurės Amerikos valdomose salose. Hongkongas už-imitas. Filipinams gresia didžiausias pavojus. Malajų pusiasalyje japonai užėmė svarbiausias cino kasyklas ir kaučuko plantacijas. O dabar jau grasinama ir Sumatrai bei Singapū-rui“. Liddle Hartas visus šiuos taip greit pasiektus japonų laimėjimus vadina netikėtai ir dėl jų iš dalies suverčia kaltę vietiniams kariniams organams. Tačiau jis vadina didele klaida ir kariuomenės pasuntimą į Libiją. Toliau Liddle Hartas pa-

reiškia: „Jeigu dabar japonų karo veiksmai jūrose bus nukreipti ir prieš Olandų Indiją, tai, be abejo, pasidarys labai didelis pavojus anglosaksų valstybėms, nes bus tada visiškai užkirstas kelias jų gumos importui“. Japonų laimėjimai remiasi „bent laškinu“ viešpatavimu jūroje. Jungtinių Valstybių laivyno veiksmams būtų buvę galima užkirsti kelią šioms japonų laimėjimams, jei amerikiečių laivynas būtų buvęs panaudotas, kol japonai dar nebuvo tvirtai atsistoję ant kojų. Anglijos ir Jungtinių Valstybių pozicijos Rytų Azijoje ir Ramiajame vandenyne dabar palaužiamos, ir tik skubus Jungtinių Valstybių laivyno veikl-mas galėtų dar padėti išgelbėti. „Ta-čiau ka gi daro Jungtinių Valstybių laivynas?“ baigia savo straipsnį Lid-dle Hartas.

ŠANCHAJUS. Japonų oro pajė-gų puolimai šiandien pirmoje vie-toje buvo nukreipti į Corregidoro tvirtovę, Manilos įlankoje, kur smarkus bombardavimas truko dvi valandas, taip pat į Calumpito miestą, Bulacano provincijoje (Filipinuose), kur taip pat numes-ta daug bombų.

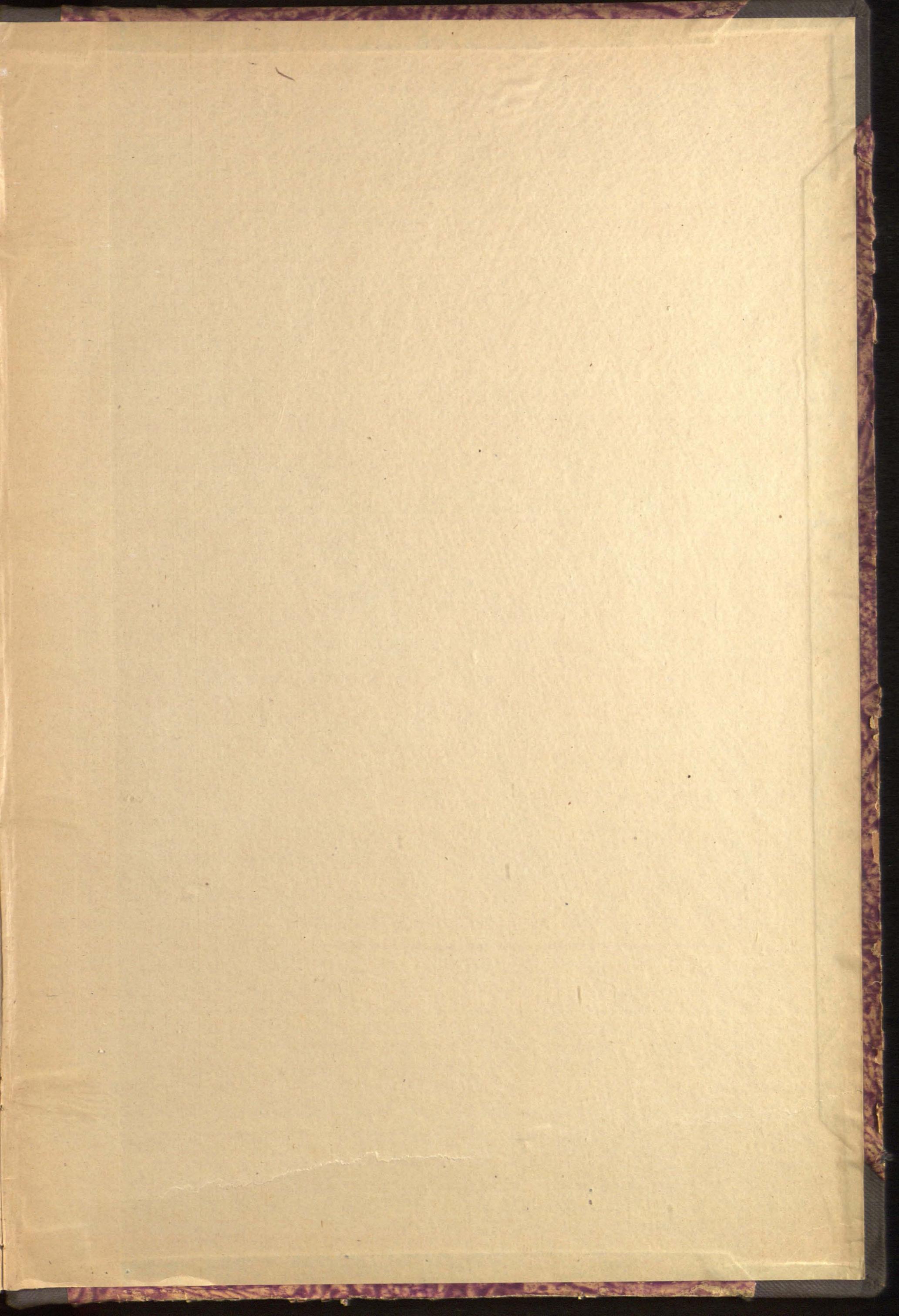
ROMA. Popiežius Pijus XII šiand-ien toliau priėmė prie Vatikano akredituotus diplomatus, ku-rie atvykdavo pareikšti savo lin-kėjimų Naujųjų Metu progą. Ats-kirose privatinėse audiencijose po-piežius priėmė Portugalijos, Prancūzijos, Peraus, Argentinos amba-sadorius, Dominikonu resp., Ang-lijos, Vengrijos, Slovakijos, buv. Lietuvos, Rumunijos pasiuntinius, taip pat Airijos, Haičio, Bolivijos ir Jungt. Valstybių chargé d'affai-res.

Amerikos karo laivyno klaidos

KODĖL JAPONAMS TRUMPU LAIKU PAVYKO SUDUOTI AMERI-KAI TOKIUS DIDELIUS SMŪGIUS

TOKIO. Pasikalbėjime su „Koku-min Šimbun“ laivyno atstovas kap-itonas Hiraide nagrinėja priežas-tis, dėl kurų Jungtinės Valstybės per tokį trumpą laiką turėjusios tokius sunkius karinius ir politinius pralaimejimus. Hiraide konstatuo-ja, kad amerikiečiai per mažą įverti-nę japonų laivyno kovos galią ir manė, kad teorinis laivyno santykis 5:3 turėsias pasireikšti ir prakti-koje. Ši klaida ir yra pagrindinė amerikiečių klaida. Kita priežastis esąs abiejų šalių laivyno panaudo-jimo ir strategijos skirtingumas. Japonija tyiomis savo laivyną pa-vertusį veiklia priemone, tiek jūrei-vių apmokymo, tiek geriausių me-džiagų panaudojimo atžvilgiu. Ry-šium su operacijomis japonų laivynas, kaip pareiškė kapitonas Hiraide toliau, laikosi staigaus puolimo principo. Ryšium su tuo sutelkimas d'edėsnų vienetų vienoje vietoje, pavyzdžiui, kaip buvę prie Pearl

Harbouro, buvusi lemiamą Jungti-nių Valstybių klaida. Kaip tiktai per šį puolimą Japonija turėjo pirmenybių, nepaisant audros, kuri šuo metu vyrauja šloje srityje. Be šios aplinkybės, galimas daiktas, japo-nų vienetai būtų buvę laiku paste-bėti amerikiečių. Kapitonas Hiraide taip pat nurodė, kad tenka turėti galvoje, jog admiralas Kimmelis toji gražu nesitikiėjo, kad japonų laivynas pulsias Havajus. Pagaliau, kariniu požiūriu turį būti atsivėlg-ta ir į jūreivių moralę bei parin-kiimą. Amerikiečiai labai dažnai įstoja į laivyną tik tada, kai jiems nepavyksta kitose profesijose. O japonų laivynas, priešingai, yra pa-rinktas labai rūpestingai ir išmo-kytas geležinėje drausmėje. Be to, japonų laivyno kovos galę padidi-na kiekvieno japono savaimė su-prantamas visiškai pasiaukojimas imperatoriui ir tėvynėi.

LIETUVOS MOKSLŲ
AKADEMIJOS BIBLIOTEKA

002 00308415 5

Lietuvos Mokslų Akademijos
BIBLIOTEKA

P2-08443

1944